

George Cătană
invetatorii.

Nr. inv. 986
titl. 786

POVEȘTILE BĂNATULUI

CULESE

din gura poporului bănățan

DE

George Cătană
invetator.

TOMUL III.

Gherla

Tipariul, editura și proprietatea

tipografiei „AURORA” A. Todoran

1895.

Buha ca păpăgaiu.

fost odată ca nici odată....

A fost odată un om sêrac si umblând prin pădure după lemne, dă de o buhă pre care o prinde. Plin de bucurie că a prins el o pasere ca și care numai vădusă până atuncia, plecă cătră casă cântând și fluerând. Ajuns acasă începu se se gândescă, că ce se facă cu paserea? După multă spargere de cap se hotărî a merge mâneși la tîrg la Timișóra, se caute dóră o va putea vinde, fie și cu un preț cât de mic! Numai întrebă omul nostru pre nime de sfat, ci băgă buha în straiță, și plecă des de diminéță cătră oraș. Satul său fiind departe de Timișóra, când ajunsă aci se înserasă binișor și tremura omul de frig, căci era chiar' în postul crăciunului, și sclipiau stelele pre ceriū de ger! Ce se facă și unde se găzduiescă el preste nópte, căci în pungă nu avea nici un ban; începu dară a bate pre la ferestri și a cere pre la casele ómenilor salaș preste nópte. Nime înșă nu vru sê-l primescă. Vêdend el asta numai bātu pre la ferestri ci întră în o casă și dete »bună séra.« Ce vréi omule? il întrebă dómna casei, căci domnul nu era acasă. — »Nimica dómna, decât se mă lași preste nópte în casa Dtale! Sunt un biet călător sêrac, am venit cu ceva negoț la tîrg și nu am nici un ban ca se

pot intra în atare birt, ér' birtașii — sci dta cer se bei câte ceva apoi te lasă se noptezi la ei! Eu te rog dómna se mă primesci în casa dtale că nu-ți voiú face nici o supărare! Mă culc și pre vatra gólă cólea după cuptoriú!«

— »Eu te-aș primi bucuros omule! dar veđi că bărbatul meu nu e acasă și de va veni și te-o afla aci ce va dice că te-am primit ca pre un necunoscut?«

— »Ce se dică, te va lăuda că ai mântuit pre un biet sêrac de têrgaș dela mórtea de ger!«

— »Bine! așază-te dară în cotul de lângă cuptoriú, că dacă o veni, se nu dică că-i stai în cale!«

Têrgașul nostru se culcă cu paserea lângă el, căreia ia scos numai capul pre gura străiții ca să rêsufle și prefăcându-se că dórme, privea cu ochii că ce face dómna. Adecă, mă rog ea se pusé la oglindă, se peria, se rumeni frumos, se îmbracă cólea în mătăsuri, apoi acuși în chiliă, acuși în cuină, unde storăia o tigae cu friptură a cărei miros plăcut ajunsé până la nasul têrgașului nostru. Apoi nu mult după acea auđi omul un tropot gingaș și un bărbat frumos întră în chiliă; dómna îi sări în grumaz și începu al desmerda cu sărutări. »Na drace, đisé têrgovețul în sine — acuma' sciu cei la casă! Esta-i ibovnicul dómnei! Hi hi hi!« și se făcu că hârconesce dus! Ochii însă îi ținea tot la ei. Iată că aduce dómna mâncarea pre masă, friptură de rață și o oiagă mare, plină de vin negru ca mura. Se aședară ei la masă, dar' când le era mâncarea

mai dulce, cineva bate la pórta. Pentrucă adecă uitasem se vē spun, că dómna a fost încuiat pórta și tóte ușile! Dómna se făcu acuma betégă, și cu un glas plângătoriú întrebă la feréstră, »cine-i?«

»Eu muerușcă dragă bărbatul têu, am venit din călătoriă întreg și sănătos.«

»Nu te-a putut lua hantătaru« đisé muerea mereut, și prinsă a așundé bucatele, și pre ibovnic îl băgă într'un dolaf! Când fură tóte acestea gata, se dusé tot vaitându-se până la pórta și o descuia.

Bărbatul își aședă caii în grajd, apoi întră în chilia caldă, și se aședă la cuptoriú ca să se încăldéscă. După ce se mai desmorți o lécă întrebă el pre mueré că: »tu dragă! nu ai ceva de cină că n'am mâncat de ađi diminéță!

»N'am dragă bărbate, că veđi de când te-ai dus tot betégă am fost, și n'am fert nimica!«

»Nu face nimic — đisé bunul om — oi mânca ce o fi, o țiră pâne cu clisă și cu piparcă!«

Dómna se trântisé pre pat, bărbatul își căuta de gură, ér' têrgovețul nostru nu sciu de fóme, orí de alt-ceva dar' începu se lușască. Stăpânul casei spăriat sări în picióre și ducénduse la omul nostru îl boldi cu piciorul strigându-i: »Mêi dar' cine esti?« Păsărariul nostru ștergându-se pre la ochi ca și când acuma sar' pomeni din somn, îi spusé că e negustor de pápagai, paseri din țerile cele calde, de unde a adus el și acésta ce o are în straiță! Stăpânul începu a privi la capul paserei, întrebându-l apoi că de ce trebă-s pápagaii. ăștia?

D'apoi nu sci d.-ta? — đisé păsărariul. Asta

e paserea cea vestită, care decă te duci de-acasă și lași în poruncă se bage de sémă că ce se întemplă pre acasă, când vii îndăret tóte și le spune ca cum le-ai fi vėđut singur cu ochii!« — Bine mēi frate apoi ian' se vedem scie ea ce sa întemplat la mine în casă, până ce am fost eu dus în călătoriă?»

»Se cercăm!« atuncī pėsərariul luă un băticele și lovi paserea preste clonț. Paserea începu a se văita în limba ei »buhu, buhu!«

»Ce ție?« întrebă stăpānul casei mirat.

»Rėu ție orī bine nu sciu, dar' nu-e de spus!«

»Cum așa de ce se nu fiă de spus« țisē domnul și mai mirat! ér' dómna se întorcea în pat de pre o lătore pre alta.

»Spune ce ție macar rėu se fie spune, că de unde nu apoi te dau pre ușă afară!«

Atuncī tērgovețul nostru țisē: »Hm, ție că se cauți la căpătāiul patului dómnei că vei aflaceva!«

Omul sări iute la pat și dă de oiaga cu vinul cel negru ca mura. — »Dar bine a gācit, o țisē el, ian' vėđi dóră mai scie ceva!«

Păsərariul iară loveșce cu bātuțul și paserea iară buhu, buhu!

»Ce ție?«

»Țice că se cauți în cuinā în cuptor, că și acolo vei afla ceva!«

Stăpānul casei dede fuga până în cuinā și veni îndăret cu un blidoc de friptură.

Până caută stăpānul casei prin cuinā după friptură, dómna se sculă iute din pat, pusē în mână păsərariului o bancă de 10 fl. și îi șopti încet la ureche: se tăci și se nu-i mai spunī

nimic de aici înainte. Apoi când întră domnul cu friptura ea era érăși în pat.

»Aman minunată pasere! țisē domnul, întrând cu friptura, ian' ciércă dóră mai scoți ceva din gura ei!«

Éră o lovi păsərariul cu bātuțul, și paserea ieră se văită: buhu, buhu!

— »Ce ție?«

»Domnule! asta nu o spun se șciu că oi dormi afară în nea.«

Domnul și mai curios se șciu ce ție paserea îi țisē: »Mēi omule! tu estī acum în casa mea și pot face cu tine ce vrėu, dar îți dau 10 fl. și spune-mī ce ție paserea!«

»Nu pot domnule sē-ți spun, nu pot odată cu capul că fac mórte la casa Dtale.«

Curiositatea domnului crescū în așa măsură încât el țisē: »Nu-ți pasă ție ce se va întempla la casa mea, étă eu îți dau 100 fl. dar' spune-mī ce ție blaga de pasere.«

Păsərariul bāgānd suta în pozonar îi țisē:

»Țice paserea se cauți în dolaf că și acolo vei afla ceva!«

Stăpānul deschisē dolaful și gāsi pre dracul în el! Ibovnicul dómnei adecă îngālbenisā ca ciéra în dolaf, era de jumėtate mort! Stăpānul casei cum il vėđu, închisē éră ușa pre el.

»Acuma vėđ eu că paserea ta e fără pāreche în lume, vrėi tu se o vinđi?«

»Vrėu, cum sē nu vrėu, că de acea am adusu-o la tērg!«

»Ce sē-ți dau pre ea?«

»O măsură de galbeni!«

»Bine frate, stă! tocméla, dar' vino mai întâiu să ne ospetăm!«

Amândoi apoi se puseră la măsură și se gositiră ca la crăciun. Diminéța păsărariul primi măsură de galbeni îi băgă într'un sac și drumul către casă. Ducându-se păsărariul, dómna se furișă după el și ajungându-l îi dîsî:

»Ce s'e-ți dau omule și s'e-mi spunî ce am de-a face ca se nu spună paserea bărbatului meu ce se întemplă la casa noastră când nu-i el acasă?«

Ce se-'mi dai? écá adă-mî și tu o măsură de galbeni și ți-oi spune. Stăi dară aci. Și se dusă dómna și adusé într'un sac o măsură de galbeni și o dete omului care îi dîsî »dómna! décá vréi ca se nu spună paserea nimic bărbatului tîu, s'e-i smulgî o pénă din códă și s'o dai pre apă, că cum se duce apa fără a sci cineva unde, așa se vor duce și vorbele paserei fără ale înțelege cineva!« Așa și făcu dómna, iar' domnul cumpără o căleacă mare, băgă paserea în lăuntru și griji de ea ca de ochii din cap.

Păsărariul nostru ajungend acasă plin de bucuriă, trimisă nevasta sa — o hăbăucă cu care pute-ai înterca copii, — la vecinul lor se ciară măsură ca se măsore banii se vadă nu cumva la înceluit cumpărătoriul paserei. Vecinul lor un om bogat și zgârcit, îi dete măsură, dar curios se vadă ce măsoră cu ea sărântocul de om, despre care scia că afară de musce, altă nu are la casă, unsé fundul măsorei cu cleiü!

Păsărariul umplu spenea, o rasă bine și o goli, o umplu și a dóua órá și acuma eși cu vîrv. Adecă mai mult decát ce credea el se fiă. După-ce ascunsé banii bine dete spenea adecă măsură nevastei sale, se o ducă omului îndărăt, fără a băga de sémă că pre fundul spenei rămaseseră vre-o cincî galbeni lipiți de cleiü.

Când vedu bogatul galbenii pre fundul speniî, îngalbeni de spaimă, și începu a-și bate capul că de unde are sărântocul de vecin atâta avere de odată? Dela o vreme se hotări se mérgă la el și s'e-lîntrebe. Păsărariul după-ce îi arătă banii îi spusă că ia căpătat. Sgârcitul de bogătan alergă acuma acasă, chemă la sine vr'o 10 feciori din sat, și făgădui fie-căruia câte un galben, dacă până pre sară îi aduc câte o buhă! Séra fie-care fecior adusé bogatului câte o buhă și primi pentru ea tot feciorul câte un galben, cum le-a fost în-țelesul.

În diminéța următoare bogatul era la tîrg în Timișóra cu 10 buhe ce le legase una de alta cu o ață ca se nu sbóre.

»Ce cerî pre o buhă?« întrebau domniî și dómnele din oraș.

»Nu cer mult, o măsură de galbeni!« — răspunsé bogatul.

»Ba un drac se te ducă!«

Așa stete bogatul dîua întrégă în tîrg cu buhele tremurând de frig, fără a i-le cumpăra cineva.

Cătră séră dede drumul buhelor și plecă acasă, amărit până în suflet că a perdut 10 galbeni, și

a fost și păcălit și rușinat. Pre drum însă îi veni un necas și mai mare și sta se crepe de ciudă pre el singur căci gândia el, uite! prostul de mine, plătesc eu 10 galbeni pre 10 buhe, și apoi se le dau drumul ec' așa; nu-mi dede 'n gând se le vream duce acas, se le taiu și se le mânc cu casnicii mei, câtă carne, câtă pagubă, ui! ui! prostul de mine se văita bietul bogat. De mi se va mai întempla încă odată așa o pagubă apoi se duce dracului totă averea mea și apoi atunci ce-mi rămâne altă decât se merg și eu în urma ei! Bine mă păcăli și mă sărăci vecinul meu, dar' las' că de-oi trăi apoi nu i-o mîncă lupii lui asta. Așa se vaită bietul om până ajunsé acas; noi să-i dăm bună pace sē se zgrabele cât vrea și se ne întorcem iară în oraș la domnul cu buha. Ce a făcut domnul cu dómna și cu ibovnicul sēu nu vi-o mai spun! Acea ce și dvóstră a-ți face-o dacă vi s'ar întempla o asemenea pacoste la casă! Cum o spusei mai sus, domnul a așeđat buha în călețcă, și avēnd se plece de acasă, a dat în poruncă casnicilor sē-i pórte bine de grijă și se o hrănescă cum trebuie.

După-ce plecă domnul de acas, dómna luă după spusa omului ce le vindusé buha o pană și o dede pre apă ȓicēnd: »cum se duce apa și nime numai scie unde, așa sē se ducă vorbele buhei fără de a le înțelege cineva. Apoi începu a-și petrece dómna cu cine vrea, fără a mai avea grijă că o va spune cineva bărbatului ei. Preste opt ȓile étă că vine domnul acasă, și curios se audă ce sa întemplat la casa sa până a fost el

dus, scóte numai decât paserea din călețcă, o ia în o mână, ér' în ceialaltă bātuțul și: flosc la ea preste clonț! Paserea: buhu buhu! — »Ce ȓici că nu te pricep?« — Mai dă odată, paserea iară: buhu, buhu! Dă omul și a treia óră și a patra óră și dă până i se ureșce, dar' paserea nu-i răspunde altcum decât tot cu buhu, buhu! — O! prostul de mine — ȓisē acuma năcăjit domnul, — uite, cumpēr eu scumpetea asta de pasere, și nu întreb pre vēndătoriū că în ce fel de limbă vorbesce?« Se mai năcăji el cât se năcăji dóră, dóră va pricepe ce-i răspunde paserea, dar' de unde se o pótă el înțelege? Se mânia apoi și-i dede drumul pre ferēstră! Când paserea se perdu în vēzduh, omul nostru căpătă alt gând, și era acuş acuş sē-'și smulgă periī din cap de necas. Sa căit adecă de mórte că de ce nu a poftit el pre toți cārturarii din lume la sine, căci bani avea destui; dór' s'ar fi aflat unul între ei care sē-i pricēpă limba!

Gândul însă ia venit prea târȓiu, precum adecă ne vin și nouē Românilor tot-deuna gāndurile cele bune și sánătósă! De acea ȓice Romānul: »după plóe căpeniag,« ér' neamțul ȓice: »dă-mi Dómne mintea Romānului ceȓ de pre urmă!«

Comunicată în a. 1885 de fērtatul și vrednicul invēțătoriū din Soceni Pavel Chinezu.

Povestea lui Petru.

A fost odată ca nici odată că de nar' fi fost nici nu sar povesti.

A fost odată într'un sat un om bătrân și foarte sărac. Totă averea lui consta din o colibă unde se adăpostia de vremi grele și din trei oițe cu 3 miei dela cari se hrănia și se îmbrăca. Omul acela avea și un copil cu numele Petru. Ajungând Petru vrêsta de 12 ani, tatăl său îl mâna cu oițele la pășune, ér' el câștiga pre acasă ce mai trebuia.

Într'o zi pascând Petru oițele pre o livadă, vede că vin la el doi călători cerându-i ca se le dea un miel. Bucuros! dîsê Petru, luați mielul care voiți. Atunci călătorii luară mielul cel mai frumos din turma sa cea mică și se cam mai duseră. Venind Petru séra acas tatăl său vèdu că lipsesce un miel.

Unde ai perdut un miel mîi Petre? îl întrebă tatăl său.

Nu l'am perdut tată, ci sa îmbinat oile mele cu ale altui copil și nu l'am putut răsni. Tatăl său îl cređu dar' îi dîsê că mâne se aibă mai mare grijă. Diminéța Petru luă érá oile sub bótă, și haida cu ele la pășune. Pre vremea de erî ér' vèdu el pre cei doi călători venind cătră el și cerură se le mai dee un miel.

Petru le dede éráși mielul care voiră ei se-l ia. Sara când se dusê acas și vèdu tatăl său că din trei miei acum e numai unul îl luă pre Petru la trei părăle că unde sunt miei: Petru îi dîsê: Tată! ér' sor îmbinat oile nóstre cu altele, și umblând se le bașcășesc miei nu iam putut nici cum răsni!» Tată-so. îl cređu și de astădată. Mâne-zi ér' venirá cei doi călători, și Petru le dete și mielul al treilea. Ducându-se sara acasă, ér' minți cătră tatăl său ca mai înainte. Tatăl său și de astădată îl cređu, dar' îi făgădui o gróznică bătae, decă mâne sară nu va aduce miei.

Diminéța ér' plecă Petru cu oile fluerând. Pre la amézi ér' vede venind cătră el pre cei doi călători. Ajungând la el îi dîsê unul: »Mîi Petre! ce poftesci tu dela noi pentrucă ne-ai dat miei tîi? Trei lucruri îți putem da ce vrîi tu. Se sciți ómenî bunî că acei călători erau Dumneđu și Sfântul Petru ei și nu alții.

Ce se poftesc dîsê Petru! dacă puteți sê-mi dați ce doresc eu, atunci eu aș dori se am o flueră care se dîcá așa de frumos, încât se jóce toți cei ce o aud. Aș voi se sciu gândul ómenilor, căci atunci când aș sci că tata are gând se mē bată aș fugi; și a treia se-mi dați ce ve-ți voi voi.

Bine! le vei avea dîsê Dumneđu numai se fi tot copil bun, — și se duseră. Petru rēmasê singur și se uita după cei doi călători, ér' când nu-i mai vèdu se uita în jos, și vèdu la picióarele sale o flueră de aur. El o ridică de jos, o pusê la gură și începu a dîce cu ea un vers atât de jelnic, încât oile lăsară iarba și se strinseră tóte prelângă el,

ca să-l asculte. După acea începu a țice a joc, și o minune! oile, lemnele, petriile, chiar' și iarba începu a juca, atâta de frumos țicea Petru.

El se bucură mult de fluera sa, căci gândia el că o se mai veselăcă și pre tatăl său o lăcă cu ea. Venind séra plecă cătră casă numai cu trei oițe, dar' de ce mergea înainte, de acea și turma sa crescea; când ajunsă acasă avea o turmă de oi mai mare decât tóte turmele din sat la olaltă. Tatăl său îl întrebă că acui sunt atâtea oi? Sunt ale nóstre tată ni le-a dăruit Dumneșeu, uite mi-a dat și fluera acésta, vrei se-ți țic una. Și cum suflă Petru în fluera, moșul și începu a ridica un picior ca se jóce. Ia lasăte copile de glume și spune drept a cui sunt oile acestea? Atunci Petru îi spusă tótă întempleră cu mieii.

Tatăl său se miră mult de acésta și mulțami lui Dșeu pentru atâta bunătate ce le-a dat.

Diminéța ér' plecă Petru cu oile la pășune, dar' își căpătase acum și doi căni pentru-că veđi bine la așa o turmă mare trebuie și căni ca s'o păzescă. Pre la améză precând oile erau în zăcătóre lângă o apă curgétóre, vede el venind pre apă în jos o ladă văpsită frumos. Cum o vėđu Petru, se desbrăcă iute de haine, sări în apă și prinsă lădița. Când o scósă la margine și o desfăcu, o afla plină și îndesată de bănci tot de o sută și de o mie. Vė puteți închipui bucuria lui Petru. El căđu în genunchi și mulțami Dumneșeu, căci își gândia el că numai Dumneșeu e acela care ia trimis lădița cu bani. Ducéndusă sara cu oile acasă, el întâlni doi cerșitori

carî cereau de pomană dela el. Petru le dede la fiecare câte o óie cu un miel și câte o bancă de o mie. Cerșitorii îi mulțamiră țicéndu-i: Dșeu se-ți dea noroc și se-ți ajute în tótă vieța ta. Ajungénd Petru acasă, tatăl său vėđénd atâta pútere de băneț, era mai se nebunescă de bucuriă.

Ei își făcură cu bani acea o casă mare și frumósă și în scurtă vreme deveniră ei cei mai bogăți ómeni din tot ținutul acela. Dar Petru cu tatăl său cum erau de bogăți nu se țineau faloși ci ajutau pre cei séraci chiar' și cu bani; și ori ce călători înopta pre cale, afla la casa lor salaș preste nópte.

Ajungénd Petru vremea de a se însura îi țisă tatăl său: »Petre! copilul meu! Veđi că noi nis singuri, eu is bătrén și neputincios n'avem nicî leac de muere în casă ca se ne spele și se ne grijescă; m'am socotit decî că ar' fi bine se-mî aduci o noră în casă, căci eu acuși voi muri, și aș fi neodihni șciindute pre tine neaședat. Alegeți dară o fată pre care voesci tu, și se facem nuntă după legea nóstră creștinescă!« Atunci Petru își alese fata cea mai frumósă din sat, și se cunună cu ea făcénd o nuntă mare și frumósă, — la care sau gostit tot satul. La câteva luni după nuntă muri tatăl lui Petru și el remasă singur. Petru trăia cu muerea lui în bună înțelegere și avură și un copilaș căruia asemenea îi puseră nume Petru, ca se trăescă mult și se fiă cu noroc ca și tatăl seu.

Pre vremile acelea umbla și mórtea pre pământ printre ómeni și cerea sufletele dela ei. La

casa lui Petru de multe ori odihnișe ea, căci Petru era o inimă bună, el primea pre toți, și ajuta pre cari erau în primejdii.

Odată éráși veni mórtea la el, dar' acum cu gândul ca se-i ia sufletul lui. Petru scia acésta căci el scia gândul tuturor. El o pofti se șadă pre scaun, o îmbiă cu mâncări și cu beuturi alese și se dete în vorbă cu ea. El o întrebă că ce putere are ea?

»Eu, răspunsé mórtea! mă pot preface în ori ce chip, mă pot face cal, bou, rac, muscă, șerpe ori ce voesc, chiar' pot se fiu nevêdut décă voesc!«

»Mare putere ți-a dat Dumneșeu!« șise Petru!

Atuncî șise mórtea: »Petre, pentrucă ai fost bun și de multe ori mai primit la casa ta, iată îți spun că m'a trimis Dumneșeu chiar' la casa ta ca se-ți iau sufletul!«

»Sciu!« șise Petru, am sciut eu acésta când te-am vêdut venind la mine. Dar' ian' mai stăi o lécă nu te grăbi așa tare; șiseși mai nainte că te poți preface în ori ce voesci. Aș voi se vêd poți tu se te prefaci în muscă și se întri în țeva asta!«

Petru chiar' atuncî avea în mână o țevă, căci el făcuse țevi muerii sale carea țesea pânză în rêsboi.

»Cum se nu pot, o se veđi!« și mórtea de odată se prefăcu în o muscă și întră în țevă.

Atuncî Petru astupă țeva de amêndoi capetii și șise: »Acum mai stăi tu mórte, se mai trăesc și eu pre lume fără de a mă gândi tot la tine. Apoi luă țeva și o băgă într'un vas mic, vasul

acesta îl băgă într'alt vas mai mare, pre acesta într'altul și așa până la 99 de vasē. Apoi aruncă vasul în mare ca se nu mai dee de el mână omenescă.

Petru își petrecea acum în dragă voia lui, ómenii începură a se înmulți pre lume, căci nime numai murea. Așa a stat mórtea închisă 9 anī de țile. La 9 anī vasul mânat de vĕnturī și de valurile mării sau apropiat de țermurī, și neșce pescarī îl traseră la uscat cređind că sunt banī în vas. Dar' mare le fu mirarea lor când sparseră vasul cel mare și vĕdură că în el e altul, sparseră și pre acela și dădură de alt vas și așa până sparseră și pre cel din urmă vas, în care era țeva fără de a găsi ceva. Scóseră și dopul óela un capĕt al țevii se vađă ce va fi în trĕnsa, atuncī mórtea sbrrr.. nu se mai opri până în fața lui Petru. Biéta mórte era acum slabă, numai pelea și osul era pre ea; ea îi đise lui Petru: »Petre! Petre! bine mai păcălit tu se stau eu 9 anī de țile închisă fără a mânca și a bea ceva, dar' mă las și de astă, ci cum mă voiŭ răspunde eu înaintea lui Dumneđu cāci am întărđiat atāta. Dar' las că cum mai închis tu în 99 de vase, așa și eu o se te chinui în 99 de țile cu 99 felurī de beteșugurī pre ți!« Cred că poți mórte pentrucă ți-a dat Dumneđu putere, dar' ia îmbucă ceva și înghite o lécă de beutură, căci știu că vei fi flămĕndă și sātósă) până atuncia eu moi gāta de chin. Mórtea nu așteptă se fiă îmbiată de dóuē orī, ci se pusē și mĕncă cu mare poftă ca și omul care nu a mĕncat 9 anī de țile nimic. Până mĕncă

ea, Petru se îmbracă în hainele cele mai frumoase, își sărută soția și copilul, își luă rămas bun dela lume, și se culcă în pat cu luminile aprinse în mână, la cap și la picioare.

Toți cei din casă începură a plânge. După ce găta morțea de mâncat Petru îi dîse:

»Môrte! de multe ori te-am ospetat eu la casa mea și nu am cerut nimic dela tine, acum înainte de-a mă da chinului, fă-mi și tu odată voia; ia înstrâmbăte cătră mine se vedem cum te înstrâmbi tu cătră ómenii ce mor!« Atunci morțea se înstrâmbă așa de urît cătră Petru, încât el vedendu-o muri îndată. Atunci morțea vădendu-se ér' păcălită dîse:

»Au Petre! Petre! că viclean fuseși tu, că mă anceluiși érá și scăpași de chinurile mele cele grele. Fie-ți de bine. Și se duse morțea la Dumneđu singură, căci sufletul lui Petru era și în raiu cu Dumneđu și cu Sfântul Petru, pentru că fusese pre lume om milostiv și cu inimă bună, om care ajutóra pre cei lipsiți și sêraci. Ca și Petru fericiți în viétă și în raiu după môrte vor fi toți aceia, cari sunt milostivi și cu îndurare cătră cei sêraci.

Auđită și scrisă în Valeadienî.

Feciorul cel sêrac.

A fost odată ce-a fost că de n'ar' fi fost, nici eu nu ași sci-o de-a rost!

A fost odată un om bogat, care avea muere și doi copii, un fecior și o fată. Într'o nópte viséză omul că vine la el un moș bêtrân, și-i dîce se facă în cutare loc o biserică.

El se scólă diminéța, spune visul mueriî, ér' muiera lui ca tóte muierile, începu al ocări că ce crede el în vis, au nu-i mai bine se țină ei banii grămadă, decât se-i cheltuiéscă cu biserică! Ce se facă bietul om, lasă după muiera și nu începe lucrul. A dóua și nóptea ér' viséză el așa. Diminéța ér' spune visul muieriî, dar' ea ca și mai nainte nu se învoi, și omul se lăsă. A treia nópte viséză omul tot acel vis. Acum se scólă el diminéța și dîce cătră muiera:

»Sau voiesci sau ba, eu mă apuc și zîdesc biserică.«

Așa și făcu! — Dar' nu-i cum îi dîsa ci cum îi scrisa; étă de ce: când era biserică mai dea-o găta, se bolnăvesce bietul om réu de tot. Vêdënd el c'o se móră, dîse cătră muiera că se nu gândéscă ea se lase cumva beserică negata, ci dacă ar' găta banii, se vindă tot și se o gate!

Nu mult după aceea móre omul nostru, și biserică tot nu-i gata, dar' muiera dupăce la în-

gropat a continuat și mai departe cu zîdirea ei, până ce a gătat banii. Acum bani nu-s, și biserica încă nu-i gata. Ce se facă biéta muiere? Se pune și vinde casa, vinde pămîntul, și tot ce avea și cu banii acestia dă Dumneșu și gată biserica, ea însă remase cu cei doi copii în drum. Dar' pentru acésta nu se întristéză biéta muiere, ci cu bucuriă se uită la biserică și cugeta că pôte s'ontórce ér' norocul!

După acea își iau ei o casă cu chirie și trăiesc ca ómenii sĕraci, muma și fata lucrînd pre la alții, ér' feciorul ocupîndu-se cu vĕnatul, cāci era vĕnător mare, scia se dee cu arcul și cu pușca ca popa cu cădelnița. Așa au trăit ei cātvă vreme. Dar' feciorul isteș fiind și tot ducāndu-se la vĕnat, odată îi plesnesce în mînte ca se facă el lāngă pādure o colibă și se șe mute ei acolo ca se fie mai aprópe de vĕnat! Ce a gāndit a și făcut, cāci în scurt fu coliba gata după cum se cade! Venind el acuma acasă și se cātră mamă-sa:

»Mamă! óre de ce se plătım noi și mai departe chirie aicea? au n'ar' fi mai bine, se ne mutăm în coliba ce am făcut'o eu la marginea pādurii, cāci și mie mi mai ușor acolo pentru vĕnat!«

Mamă-sa se învoiesce și așa māneși dimi-neța se gată ei și se mută ei în colibă!

În cealaltă și se scólă feciorul și plĕcă la vĕnat ca se mai capete vre-un ban. Mergĕnd el priñ pādure după vĕnat, odată dă de o potecă bătută astfel, încât ai dice că ești în drumul cel mare. Copilul nemai vĕdĕnd până aci acésta po-

tecă, plĕcă curios se vĕdă până unde duce ea?! Merse el cât merse, când étă că vede din departe un clĕnș mare în mijlocul unor arbori înalți. Copilul se apropie fără frică de el, când colo vede în clĕnș o pesceră mare, mare. Întră copilul în pesceră și acolo află el un berbece fript și un vas mare cu vin. Vĕdĕnd el acestea scóte pita din straiță și s'apucă de māncat și de bĕut, pare că i-ar' fi binele lui. După ce sa săturat bine, plĕcă el cātră casă, dar' cu gāndul acela ca māne se vină éră la acésta pesceră pentru ca se vĕdă cine locuesce în ea.

Ajungĕnd el acasă mamă-sa începe al ocări, că unde șede atāta vreme, și că nu scie el că ele sunt singure și că lor li-e urit; el începu a le māngăia că: de ce se le fie lor urit, se nu se témă că nu le māncă nime! fără de a le spune că unde a fost. Și cu acésta sau culcat.

Māneși se scólă feciorul de nópte, își ia arcul și plĕcă dicĕnd cātră mamă-sa că se duce la vĕnat, dar' el o croesce spre pesceră. Pre la amézi ajunse bietul fecior după multă trudă la pesceră. Acolo luă el ceva de mai îmbucă, ș'apoi se sui într'un arbor ca se pāndescă. Trecu șiua începu a se face nópte, și de venit numai veni nime pre lume; nu trecu însă mult și étă că vin doi ómenī, carī îndată s'apucară de făcură foc, scóseră apoi un berbece și-l puseră se se frigă.

Mai târșiu veniră alti 10 ómenī, s'așĕșara și acestia lāngă foc și începură a vorbi despre unele și altele, ér' când fu carnea friptă, s'apucară de māncat. Dupăce māncară, se puseră frate

a bea la vin de gândeai că piere lumea; feciorul însă de sus cum luă arcul, chiar' când avea unul păharul la gură, trase în păhar și-l trânti dela gură. Atunci ei se spăimântară, se uitară unul la altul, apoi împrejur, dar' nu vădură nimic, fumul blăstămat însă ajunsă la fecior sus și el începu a tuși. La acésta toți se uitară în sus și vădură pre fecior în arbor. Il chemară jos, el înse nu voi se vină, ȃicând că ei voiesc se-l omorâ; după ce însă ei îl încredințară că nu-l vor omorî, ci că vréu se-l facă ortac cu ei, căci au lipsă de un arcaș bun, și ei vęd că el șcie da bine cu arcul, — se coborî copilul. Incepură acuma de nou a bea, ér' ceva mai târđiu ȃise unul din ei cătră fecior:

»Auđi frate! Noi suntem toți 12 o bandă de lotrii, și până acuma mult am jăfuit și am omorî; numai fata Impăratului nu o putem omorî de fel, pentru-că are împăratul un căne, și de el nu putem întra la fată. Dar' nici de pușcat nu-l putem nici unul pușca, numai acum mulțămită că te-am căpătat pre tine, căci tu trebuie se mergi la nópte cu noi, și n'ai se faci altceva, decât se omorî cănele, fiindcă scii da bine cu arcul, de celelalte apoi e grija nóstră!«

Tóte acestea le ascultă feciorul cu mare băgare de sémă apoi le ȃise că: — »se nu le fie lor inima rea, căci el merge cu ei și trebuie se facă el ceva și se mijlocéscă omorirea fetei,« apoi se puseră de nou pre vin. Săraca biétă féta ce o se-i mai vină preste cap.

Când începu a înopta bine, se gătară ei de drum și du-te copile! Merseră cât merseră și cândva mă pomenii cu ei la Impăratul. Aci se puseră la o parte de grădină, căci iată se sciți, féta dormia în grădină, — și voiră se sară în lăuntru, dar' îndată fu cănele trezit și începu a lătra; feciorul însă luă arcul și când îl puse la ochi și-l slobođi, fu cănele mort.

Ei acum de bucuriă voiră se sară îndată în lăuntru, dar' feciorul îi opri ȃicând:

»Stați măi ómenii! óre n'ar' fi mai bine se facem noi o gaură prin zíd, apoi se întru eu în grădină și se mă duc la fată, se vęd cum stă tréba, ca se nu se întempe ceva și dacă va fi bine, atunci vin eu și vęd spun.«

Bravo! bravo! strigară toți și începură a face gaura. Dupăce fu gaura gata întră feciorul în grădină, se duse la fată, și când o vędu atât de frumósă cum era, i-se făcu milă de ea; se uită împrejur și vędu o sabie. Luă sabia, se duce la gaură și ȃise:

»Măi! tréba stă bine; acum poteți veni, numai mai bine ar' fi se întrați unul câte unul ca se nu se întempe ceva.« Așa și făcură. Unul câte unul începură a întra și care cum întra, feciorul îi tăia capul și-l trăgea la o lătura, până ce-i găta pre toți. Acum luă dela tóte capetele limbile, le băgă în straiță, se duse apoi și luă mărâma din cap dela fată si plecă acasă, fără ca féta se fie sciut ceva despre cele întemplate. Când a ajuns acasă mamă-sa l'a întrebat că unde a fost, el însă nu spusé nici de cum.

În dimineața următoare scolându-se împăratul și nemai auzind cănele lătrând, încremeni de spaimă cugetând că acum și fata lui trebuie se fie mōrtă. Numai decât plecă în grădină drept la fată, pre care o află tot dormind și uitându-se împrejur vėdu sabia plină de sānge. El se miră că ce pōte se fie acēsta și plecă prin grădină mai departe, când iată că află cănele mort; merge mai departe și la câțiva pași dă și de cei 12 ómenī cu capetele tăiate. O mirare mare îl cuprinse acuma când vėdu atāta sānge, dar' ardea de dor se afle și acea că cine e voinicul acela, care a făcut taina acēsta. Se duse înderept la fėtă și pomenindu-o o întrėbă că ce sa întemplat preste nópte, ea însă singurā se mira đicānd că ea nu scie nimic.

Împăratul însă nu lāsă lucrul baltă, ci cātă cu orī ce preț, se afle pe voinicul acela; dar' tōte înzėdar, cāci nime nu veni sė se arete. Ce se facă Împăratul? Cu gāndul acēsta se culcă și tot cu acēsta se și sculă. După multă spargere de cap îi plesni ceva în minte și adecă: »Sė facă el un birt acolo în pădure unde merg drumurile mai bine și mai mult și la birtul acela se mănānce și se bea orī cine va veni acolo, fără banī, adecă gratis, numai se spună o poveste; cugetānd prin acēsta împăratul, că dorā se va afla vre unul care se spună povestea care vi-o spun eu, și din care mai este încă un dārab bun. Ce a gāndit a și făcut; cāci fără multă întârziere s'apucă se facă birtul care în scurt timp fu gata. Ómenīi carī treceau pre lāngă birt, după

ce sau pus se 'nțelege și birtaș, toți intrau în lāuntru māncau apoi beau, și când era la plată, fata împăratului care ședea tot-dé-una la birt ca se audă povestile, — đicea că nu trebuie se plătescā nimic numai se-i spună o poveste!...

Óspeții auzind acēstea plini de bucurie începurā a povesti cāte ceva care cum și ce scia; fata însă nu era mulțamită cu nici una din cāte auđia; cāci sciți D.-vōstrā nu-i plăcea nici una cāci nu era a ei, și ar' fi voit se afle pre acela care a mātuitu-o.

Astfel la birtul acela māncau și beau ómenīi pre cāte o povestė, după cum đice povestea nōstră, un tēmp lung, și adecă se nu vė mint cam 11 anī. La 11 anī după acēstea, feciorul cel din poveste đise cātrā mamā-sa:

»Mamā! scii ceva! noi numai ședem aici în pădure, ci aide se ne mutām în orașul împăratului pōte că acolo ne va merge mai bine.«

Mama că una că alta, feciorul însă nu și nu, că trebuie se mērgă și așa stātu de mamā-sa, până ce se învoi și ea și māneđi de diminețā plecarā. Dar' am uitat se vė spun, că feciorul scia despre birtul împăratului și scia că acolo, se māncă și se bea de pomana povestii!

Dupăcum đisei mai sus mama, fėtă și feciorul plecarā cātrā orașul împăratului. Merserā ei cāt merserā și cu voia tatălui ajunserā și ei la birtul din pădure; intrarā în lāuntru și se aședarā toți trei la o mēsă, și cerurā ceva pentru gură, banī în pungă însă nu erau de leac.

Ei, dar' acum se vedeți lucru bun, că fata când vedeți pre fecior se îndrăgi în el parcă i-ar' fi spus cineva că o se fie a lui, numai sciiți ce-i drept nu-i minciună, și era feciorul frumos. Fata cât ce feciorul îi dîse se le aducă mai ceva de beut și de mâncat, îndată alergă în culină și umplu masa de mâncare și beutură.

Mama feciorului dîse că de ce cere, au nu scie el că ei n'au nici un ban; feciorului însă nu-i păsa că scia el ce o sî se întempe. După- ce se sătură bine, feciorul scose punga sî plătescă, când etă că vine fata și-i spune că nu au se plătescă nimic, numai se spună unul din ei o poveste. Atunci feciorul dîse cătră mamă-sa că se spună ea o poveste, ea însă dîse că nu scie, și tot acésta a dîs și soru-sa. Apoi dîse feciorul se vî spun eu dară o poveste dacă nu sciiți voi nici una, și începu:

— »A fost odată un om bogat și a visat că se facă o biserică. Mama-sa feloc îl opri dîcând:

»Taci maichii, numai pomeni numele lui tată-to!« — el însă spusă povestea mai departe, tocmai așa cum v'am spusu-o și eu!

Dîse adecă el că omul acela a avut un fecior și o fată și feciorul era maistăr de vînat! »Odată, dîse el — a plecat feciorul acela la vînat, și a ajuns la o pesceră unde erau doispredece lotrii; el sa făcut frate de cruce cu ei și au plecat toți ca se omóră pre fata împîratului, și — dar' fata auđind acestea se bucură cuge-tând că acum trebuie se fie ceva și îndată trimise

după împîratul, care îndată și veni. Venînd el feciorul începu de nou povestea dîcând că feciorul acela a ajuns cu cei 12 lotri la împîratul, a împușcat cănele, a făcut o gaură în zid, a intrat el singur în lăuntru, ér' ceialaltî au rîmas afară și vedînd féta i sa făcut milă de ea. A luat apoi sabia din cui, sa dus la gaură, a dîs ortacilor sî se vină unul câte unul și care cum venia, aceluia îi tăia capul pîna ce i-a gătat pre toți.

Impîratul nemai potînd ascepta întrebă că nu cunósce el pre feciorul acela, ér' el îi spusă că-l cunósce numai se-i dee bună pace, pîna ce gată povestea și ér' începu:

Dupăce a gătat pre toți cu tăiatul, a luat dela toți limbele din gură, sa dus apoi înderept, a lăsat sabia în cuiu, a luat dela féta mărma din cap și a plecat. Dîcând acestea feciorul băgă mîna în straiță, scósé limbele și mărma și dîse: »Și decă nu mî credeți etă-le aici!«

Cînd vedeți féta acésta, sári la el în grumaz și apoi ține-te la sărutări de gîndea-i că nu se mai satură. Se duseră în urmă acasă și acolo făcură nunta, adecă feciorul luă fata împîratului și ajunsé el împîrat. Dumneđeule! se fi-ți vedut D.-Vóstră gostiă.

— Eu încă am fost acolo, numai că n'am potut ședeá mult ci dupăce m'am săturat bine, am încálecat pre un cal fără șea și venii de vî spusei povestea tocmai așa; ba am încálecat și p'un cocoș ca se nu vin pre jos.

Și mî suif pr'o cóstă ruginósă
Și vî spusei povestea minciносă.

Comunicată de Filip Balaș invîțător, în Sasca Montaná.

Vulpea și lupul.

A fost odată dragii moșului doi păcurari, cari aveau turme mari de oi și le țineau iarna în țarină la sălaș, bună-ora cum le țin și Valenișii noștri. Când era neua le da fân, er' când nu era neua le mai mânau pre ale deluri se mai pască și ele. Acei doi păcurari despre cari vreu se vă povestesc aveau sălașele aprupe unul de altul și ei trăiau forte bine la olaltă. Ei erau junî amendoi.

Se întemplantase că într'o iarnă dăduse Ddeu multă neua și chiar' pre la Botez era gerul așa de mare, de trosniau lemnele și 'ngheța vițelu 'n vacă cum se dice.

În satul cu povestea ca și la noi la serbătorile de iarnă și mai ales la Botez se face joc și veselie de se tot trăiescî. Cei doi junî sălășeni bucuroși ar' fi mers și ei sêra la joc, dar' nu aveau pre cine lăsa se le grijescă de oi și apoi a-le lăsa ec'asa singure nu le venia la socotelă.

Mult se gândiră și se resgândiră ei că ce și cum se facă ei ca se mergă la joc, atunci chiar' se ivi înaintea lor o vulpe și le dise:

»Bună sêra fraților!»

»Ei, se fi sănătôsă soro vulpe, dar' ce vânt te aduce pre la noi?»

Ecă-ce, dise vulpea, am înteles că voi vreți se mergeti la joc și n'are cine vă lua sêma de oi, dacă-mi veți da mie un miel, eu voiu griji de ele până dimineta.

Bine soro vulpe! un miel nu-i lucru mare, disera feciorii, dar' se aibi bună grijă de ele se nu vină cumva vr'un lup se le omore.

Apoi numêrară oile și le dederă în sêma vulpei — er' ei se duseră voioși la joc și jucară și-și petrecură cu drăguțele lor până dimineta. Dimineta când se re'ntorseră cei doi feciori er' la sălaș, aflară tôte oile, mulțamiră vulpei că a avut bună grijă de ele și îi dederă mielul care vru ea se și-l ia. Feciorii mai disera vulpei că de sêra er' se vină, se le grijescă de oi, că er' îi mai dau un miel. Făcându-se sêra vulpea veni și er' avu grijă de oi până dimineta. Dimineta când veniră feciorii și aflară tôte oile er' îi mai dederă un miel.

Cum se vedu vulpea cu doi miei, își făcu un car, prinsă mieii la jug și hai cu carul la pădure după lemne. Cum mergea vulpea la drum strigând la bourenii ei, ecă îi ese în cale un lup schiopătând și-i dise:

»Bună ziua soro vulpe!»

»Bună se-ți fie inima vere lupule!»

Dar' unde te duci soro vulpe cu bourenii tîi cei frumoși dise lupul?

»Mă duc la pădure se-mi aduc lemne,« rês-punse vulpea!

»Fi bună soro vulpe, se-ți dea D-deu sănătate și ție și boilor tîi, lasă-mă o țiră în car, că

mor de ostenit, m'au alungat nesce ómenî și uite mi-or rupt și un picior.»

»Ba nu te las, țise vulpea că tu ești greu și mi rupe carul.»

»Ba nu țî-l rup, că mis mort de fóme și ușor ca o pénă.»

»Ba nu te las.»

»Fi bună soro vulpe, lasă-mî cel puțin piciorul ăst schiop, că nu-l mai pot trage după mine,« se rogă lupul. Atunci vulpea milósă îl lăsă.

Ei dar' nici nu se suise bine lupul, și îndată pocni și se rupsă inima carului. Ei firea-i al dracului vere lupule, că-mî rupseși carul, sê-raca de mine, se obiduiă vulpea, — ce se fac eu acuma? Ia toporul și îndată se-mî aduci inimă pentru car că de unde nu, fac comedie cu tine.

Lupul luă toporul și adusă o inimă, dar' era prea lungă. Se duse a dóua óră și aduse alta, dar' acea era prea scurtă.

»Băgați-o-ai în ochi inimă de ea, țise vulpea năcăjită, du-te și-mî adă alta, dar' sê se lovescă, că n'am vreme de stat atâta aicea pentru tine, decă n'avusei minte se-mî caut de drum, și se nu întind vorbă cu un nătăntoc ca tine.»

»Așa vorbesci țise lupul? decă stă tréba așa, apoi mai ducă-sê dracu după altă inimă, dar' eu nu, du-te tu dacă-ți trebuie,« și aruncă toporul la piciórele vulpei.

»Bine, țisê vulpea, dar' cine se grijescă de mieluseii mei până vin eu?»

»Voiŭ griji eu,« țisê lupul voios.

»Ă se mi-i mîncî!»

»Eu se țî-i mînc, au n'ai auđit că eu de dóuê lunî de țile m'am călugărit, și nu țî-aș mânca carne nici se-mî tai capul. Am pus gînd așa, și mă tot rog lui Dumnețeu și postesc ca se mă fac sfânt.

»Adevêrat spunî?» țise vulpea.

»Pre sufletul meu de sfânt, de n'o fi așa,« țise lupul.

Atunci vulpea încredințându-se în omenia lupului, lasă mieluseii și carul și lăund toporul plecă în pădurê după inimă. Acolo nimeri rêu căci venind cu inima în cărcă o află »șumariul« care păzia pădurea și neavênd ce lua altă dela ea ca zalog până va plăti glóba, îi luă toporul. Biéta vulpe înzădar se rugă se-i dee toporul căci n'are cu ce-și tocmi inima la car, căci șumariul nu i-l dede.

Biéta vulpe de ciudă și trânti inima la pământ ȓicând: »tot n'am eu cu ce o chichi, n'o mai duc în spinare în taină (inzădar).«

Dar' când se întóse biéta vulpe, numai gâsi nici car, nici miei, nici nimic.

Ei bătutu-mo Dumnețeu, țise vulpea. Fire-ai al dracului sfânt de lup se fi, dar' că bine mă păcăliș, dar' las' că tu mai ars c'o zamă de pesci și eu te-oi arde cu una de raci de te-o ustura la inimă. Și se duse vulpea la coliba ei cu inima cătrănită.

Odată eșise vulpea la drumul mare, ca se-și capete ceva de mîncare; tocmai atunci trecea un car încărcat cu pesce cătră têrg. Omul mergea înaintea boilor țênêndu-i de funie, vulpea vedênd asta și mirosând pescele, cu o săritură

și fu în car și prinse a lăpăda jos pesce de cel mai mare și frumos. Omul nu văduse nimic. Dupăce aruncă vulpea cât credu că-i ei destul, sări jos, strînsă pescele și nao până la coliba ei. Apoi luă o lătetică bună și o fripsă pre cărbuni și o mîncă. Apoi fripsă altă lătetică și se pregătia se o mînănce. Tocmai atunci trecea și lupul cel sfânt prelângă coliba ei și mirosind pescele intră în lăuntru.

»Bună ziua soro vulpe!«

»Du-te dracului sfinte lupule, că nu am ochi se te vîd că-mî mîncăși mieii mei cei frumoși.«

»Soro vulpe! nu am mîncat eu mieii, ci a venit un urs și i-a mîncat, și abia am scăpat și eu de el.«

»Minți, țise vulpea, nu te cred!«

»Soro vulpe, eu nu-ți pot scôte sufletu 'n palmă ca se mă cređi, dar' îți spun pre omenia mea că nu i-am mîncat eu.«

»O fi! țise vulpea, dar' du-te se nu te mai vîd.«

»Nu fi așa rea, soro vulpe! ci aibi milă de mine, că mis rupt de fόμε, dă-mî o țiră pesce.«

»Ba nu-ți dau.«

»Fi bună, eu te rog.« Atunci vulpea îi dede lupului o lătetică bună.

Cum mîncă lupul pescele se lînsă pre bot și țise: »Vai Dómne! Vai Dómne! că bunu-i, de unde l'ai prins soro vulpe?«

»De unde se-l prind? de cólea din rîu că acolo-s pescii, dacă vrei se-ți prindî și tu pesce, n'ai se faci altă, decât se te duci, dupăce se înséră și se-ți bagî códa în apă și se stai acolo

până diminéța, atunci se o scoți că e încărcată de pesci. Așa voiū și face că đeu îi bun pescele.

Dupăce se însēră se duse lupul și-și băgă códa în apă. Prela mieđul nopții apa începu a îngheța și diminéța când dă se scótă códa, mai scôte-o decă poți. Ce drac? țise lupul, am țenut códa în apă de sau acățat prea mulți pesci de ea? și trăgea și trăgea, dar' códa nu eșia. Dela o vreme aude lupul larmă mare și vede că vin cățiva feciori cu boțile cătră el și cu câniî sumuțind și puidăind. Când vîdu asta lupul atăta se smâcni de tare încât i-se rupse códa.

Atunci el nu se opri până în coliba vulpei. Uite țise lupul întorcându-se cu dosul cătră vulpe, uite că mis fără códă și de rîsul lunei, și asta numai din pricina ta, parcă ți-aș fi făcut vr'un rîu. Ce! din pricina mea, țise vulpea bucurându-se, cine dracu te-a pus de ai țenut códa atăta în apă, până s'or prins de ea atăta pesci. Ia mai ți ceva? veđi că nu sunt eu de vină.

Vîd, țise lupul, dar' ia fă cum scii și imi pune o códă, că de m'oi duce la tata și la mama fără códă, m'o bătut toți sfinții.

Bine, țise vulpea, la asta m'am gîndit și eu și mergînd în sat după vînat am și adus cu mine un fuior tocmai bun pentru códa ta, dar' se sci că nu ți-oi pune códă până nu mi spune drept, tu ai mîncat mieii mei ori ursul? Atunci lupul se puse pre gîndurî; se nu spun, își đicea el, mă va bate tata și mama că vin fără códă și-i fac de rușine; de voiū spune, atunci vulpea

nu-mi va crede altă dată nimic, că va vedea că am mințit.

Mai bine voiți spune drept și se fiu cu cōdă decât se mint și se remân fără cōdă și se mai capēt și bătae.

»Soro vulpe! începu lupul. Dumneșeu se-mi ierte, îți spun drept ca se nu am păcat, eu am mâncat mieii tēi dar' i-am mâncat că mi-a fost frică că va veni ursul și tot îi va mânca el; decī decât se-i mănca rudă mai departe, mai bine eu care sunt neam din scurt cu tine!«

Vai! ~~bata te~~ Dumneșeu neam de tine, tot am aușit că nu străinii ci ai tēi sunt cari îți voiesc rău și te mânâncă, au nu ți-a fost ție milă după mieluseii mei cei frumoși; dar' las' că te-a bătut Dumneșeu și te va mai bate; întorșe-te se-ți pun cōdă. Lupul se întorșe, ér' vulpea luă fuiorul ca se-i pună cōdă, dar' fiind cam întunec și se-i pună vr'o două lemne pre foc ea se se vedereze și se-i tocmescă bine cōdă. Vulpea întrăcea îi și tocmise cōdă, dar' lupul se întorșe după lemne și le puse pre foc și luând lemnele flacăra i-se aprinsă și cōdă lui, și cât ai bate în palme tot lupul luă flacăra.

Atunci el o tuli la fugă blăstâmând și injurând pre vulpe, dar' nu fugi mult, căci flacăra îi arsă ochii și bietul lup cădu la pământ mort.

Astfel își luă lupul pedepsa, ca orī și care, care îi vinovat.

Aușită în comuna Vucova lângă Buziaș.

Popa greluș și vlădica.

A fost odată într'un sat un popă mic de statură și gros la făptură, de acea sătenii îl po-recliseră »popa greluș.« El era sērac, sērac, încât abia se ținea de pre o și pre alta cu ștola ce căpăta dela credincioșii sei din parochie. Dascălul din acel sat din contră era fōrte bogat și cel mai vestit om din țenutul acela. Bietul popă nemai sciind cum se trăescă și se alunge sēracia dela ușă, se dusă la dascăl și-i spusă că el s'a hotărīt se se mute din acel sat în care numai pōte trăi.

Dascălul după puțină gândire șise:

Părinte! sci ce? nu te muta dela noi ci fă-te că sci căuta în păscălie, eu îți voiți ajuta.

— Bine! șise popa dar' cum se sci eu începe un lucru ca acela. Étă cum șise dascălul:

Eu voiți mâna un om încreșut al meu ca se fure boii cei mari dela »gazda Miuța« și-i voiți ascunde în pădure sci la goronul cel mare; D.-Ta pentru o plată bună căutând în păscălie îi vei spune unde-s boii.

Bine! îți mulțamesc șise popa, așa voiți și face. Încă în sēra acea dascălul trimise omul seu ca se fure și se ascundă boii la locul sciut. Mâneși vede omul că i s'or furat boii cei mai frumoși din grajd; ce se facă bietul om? aude

că popa scie căuta în pascălie, se dusă dară la el și-i spuse taina. Gazda Miuța și se popa, în pascălie mi se arată unde-ți sunt boii; deci decă îmi dai o sută de florinți îți spun, de unde nu — nu. Gazda Miuța se gândesce, — mai bine se dau o sută de florinți își și se el, decât se pierd boii mei cari plătesc patru sute de florinți. Ține banii părinte și spune-mi unde-mi sunt boii. Atunci popa luând banii îi și se:

Se te duci în pădure la goronul cel mare, ști unde e ogașul mai afund, acolo îi vei afla legați de o créngă a goronului, dar' se te duci îndată.

»Gazda Miuța« se duse și într'adevăr află boii legați la locul acela.

Din ziua aceea îi merse popii vestea că scie căuta bine în pascălie și dascălul prin omul seu fură ași o vacă, mâne un porc, poimâne o păreche de cai, apoi oi, boi și altele, și spunea popii. Popa tot-dé-una pentru o plată bună le spunea unde se-i afle.

În sfârșit cu astfel de lucruri popa se făcu putred de bogat, și se lasă de gândul de a se mai muta din acel sat; dar' se lasă totodată și de a mai căuta în pascălie. Acum își și diceau ómenii: sau înbogătit popa greluș, nu mai caută în pascălie. Și drept aveau.

Sau întemplat pre vremea aceea că la vlădica de care se țenea și popa greluș îi furase cine-i furase o mie de galbeni. Ce se facă vlădica? El aușise de popa greluș că scie căuta în pascălie, deci nu se socoti mult, ci luând un bât

în mână, plecă la popa se-i spună cine-i furase galbenii.

Era chiar' primăvéra când sãmânau ómenii cucuruz. Vlădica trecând preste arături, vèdu înainte sa printre brezde un »greluș«, îl prinse și ținându-l în mână își și se: decă popa va ghici ce am eu în mână, atunci de bună sémă va sci cine mi-a furat galbenii, ér' de unde nu — nu.

Nu merse mult vlădica și ajunse în satul popii greluș. Casa popii greluș nu era greu de aflat, căci ea era lângă biserică și după casa dascălului ea era cea mai frumoasă casă. Cum întră vlădica în curte, popa greluș îl și cunoscu și-i eși înainte ca la un stăpân și sãrutându-i mânila il pofți în casă.

Vlădica se miră de avuția popii greluș și dupăce mănca și beu ceva, îi și se:

Părinte! am aușit că scii căuta în pascălie. Cineva mi-a furat o miă de galbeni și nu pot da de urma hoțului; am venit la tine se-mi cauți în pascălie, deci înainte de a merge cu mine, se-mi gâcesci ce am eu acuma în mână?

Vlădica băgase mâna în busunar și ținea grelușul în ea. Popa nesciind în grabă ce să răspundă, își implântă mâna în barbă și dicând: »vai sermane greluș,« înțelegându-se pre sine sub cuvântul »greluș«.

Atunci vlădica aruncă grelușul pre masă și și se: »drept ai avut părinte!« Acum vino cu mine la oraș, ia și pascălia, și până în trei zile se-mi descoperi pre hoț, căci atunci vei căpeta dela mine o sută de galbeni, ér' de unde nu, te spelă de popie.

Bietul popă se spăimântă auzind acestea și țise că fără dascăl el nu merge, căci numai cu el pôte face tréba bună. Se duseră dară prela dascăl și plecară toți trei. Pre cale vlădica le spusă, că până vor fi la el, vor căpeta în tótă ȕiua cincî felurî de mîncări.

Ajunși în oraș vlădica le dete o sobă de-osebit și acolo remaseră trei țile.

În țiua cea dintâi căpătară cincî felurî de mîncări. Fiecare mîncare fu adusă pre masă de câte o slugă. Cum întră cel dintâi cu ântâiul fel de mîncare, dascălul însamnă în o carte și țise: acesta e unul! Când veni al doilea, ér' însamnă în carte și țise acesta e al doilea, și așa până la al cincilea, înțelegând felurile de mîncări. Slugile însă carî erau vinovate își închipuiau că despre ei e vorba. Așa în țiua din tâiū, așa în a dóua, așa în a treia. Atuncî slugile se puseră pre gîndurî, și se sfătuiră că ce se facă. Dascălul și popa greluș îi auđiră și acum șciură cine au furat galbenii. După-ce se înseră se furisară slugile în soba unde era popa greluș și se rugară ca se nu-i spună vlădicîi că ei au furat galbenii. Atuncî le țise popa: aduce-ți toți galbenii încóce și se aduceți și un curcan. Slugile făcură tocmai așa. Diminéța vine vlădica ca se-i spună popa pe hoț. Popa greluș neteđendu-și barba îi țise cu bucurie:

»Prea sfințite. Stăpâne! Curcanul acesta ți-a furat galbenii!«

Atuncî vlădica puse se tae curcanul și într'adevăr aflară în gușa lui galbenii pre carî popa

și cu dascălul îi viriseră de cu séră. Numărându-i aflară însă numai opt sute de galbeni.

Bine! țise vlădica, dar' unde-s cele dóue sute de galbeni?

Stăpâne! acelea le-a măcinat (mistuit) curcanul țise popa. El însă îi pusese cu dascălul bine.

Atuncî vlădica mulțămît și cu atâta dede popii o sută de galbinî, ér' dascălului altă sută. Apoi mai cinsti vlădica pre popă și cu un »brâu roșu,« ér' pre dascăl îl făcu »comisarăș« preste dascăli.

Popa greluș și dascălul mulțemind vlădicîi se rentórseră éráși la satul lor împărțind dobânda.

Ei se făcură ómeni fórte bogați și trăiesc și astăđi — de n'au murit.

Auđită în Caransebeș în anul 1883, când eram preparand în cursul al III-lea.

Păcală și Tândală.

Intr'un sat învecinat se aflau odată doi ómeni, tare vicleni și mari célai pre unul îl che-
ma Păcală, ér' pre celalalt Tândală.

Odată se întâlniră ei amândoi pre un drum
avênd tot patul câte un sac plin în spate.

Bună ziua! đise unul.

Mulțămesc DTale rěspunse celalalt.

Ce ai în sac prietine? — lână; dar' tu? eu
am nucí.

Měi prietine sci ce? eu chiar' după lână am
plecat la těrǵ, hai dar' se 'nschimbăm.

Haida! đise celalalt, căci mie chiar' nucí
ímí trebuesc; și 'nschimbară sacii și plecară care
'ncotro bucurându-se fie-care de těrǵul bun ce
făcuse.

Ajungênd ei la o îndepărtare óre care cău-
tară fiecare în sacul seu ca se-și vėđă negoțul.

Când colo ce găsiră? Unul află în loc de lână
flóre de curpine, ér' celalalt în loc de nucí uu-
mai ghiocile góle. Atuncí vėđură ei amândoi că
sunt numai nesce célai mari și se întórseră érá
la locul unde se întâlniseră.

Bun ajunsul frate!

Bună se-ți fie inima fărtate. Dar' ce-i?

Měi, đise cel dintâi, am gândit că te-am în-
celuit, dar' vėđ că tu ești tot așa de-a dracului
ca și mine; ne lovim amândoi. Cum te chiamă?

Tândală; dar' pe tine?

Păcală.

Bravo! așa nume frumóse și lovite nici la
dracu n'ai fi găsit.

Měi, sci ce? hai se ne prindem frați de cruce.

Haida, đise celalalt, și ei se făcură frați de
cruce și plecară amândoi în lume, ca se-și cerce
norocul.

Ajungând Păcală și Tândală intr'un sat, đise
Păcală fratelui său de cruce:

Měi Tândală! tu te du în birt, și când vei
vedea că se adună ómenii la »comandă« (casa
satului) tu se vini acolo, și se întăresci spu-
sele mele.

Bine, đise Tândală și se dusă la birt. Birtul
ca în tot locul era lângă »comandă«.

Păcală atuncí întră în o casă și află nu-
mai pre o muere sîngură care ciupilia o rață.

Ce-i aia nevěstă? o întrebă Păcală dupăce
intră în lăuntru.

Póte așa ești tu de prost de nu cunosci
că-i rață.

Eu nu o cunosc, rěspunse mirat Păcală, căci
pre la noi o rață e mare cât o cotetă dar' nu
ca bribetele ăla.

Asta nu póte fi, đise muerea!

Da da, đise Păcală, decă nu cređi hai se ne
rămăsim.

Haida! đise muerea; și se rămășiră pre
douě sute de florinți și chemară și nesce veciní
ca martori și se le tae rămășul.

După aceea se duseră la comandă, unde chinezul strînsese toți ómenii din sat, și i întrebă:

»Cine a vęđut o rață cît o cotetă dupăcum spune omul acela că-i pre la ei?»

Nici un om nu ęicea nimic.

Atunci veni Tăndală din birt și ęise: Eu de vęđut n'am vęđut o rață cît o cotetă, dar' am vęđut la Timișóra la un tęrg mare că într'o găóce de ou de rață, sau męsurat ęece merți de grâu.

Atunci, ęise chinezul, decă e așa, atunci acest om are drept, căci numai o rață cît o cotetă a potut face un ou așa de mare.

Și biéta muere pierđind rămășagul, trebui se pună lui Păcală în mână 200 fl. baniî ghiață.

După aceea plecă Păcală mai departe și delaturî de sat îl ajunse și Tăndală. Acolo împărțiră baniî, luând fiecare cîte o sută bună.

Apoi plecară mai departe și ajunseră în Logoj, tocmai într'o ęi de marți când era tęrg. În tęrg vęd ei o »șvábóicá« cu o vacă de funie ce o adusese se o vindă. Ei vorbiră ce vorbiră și se despărțiră: Tăndală se duse drept la »nemtóica« cu vaca.

Ce cerî pre capra asta? ęise el.

Ce capră? — ęise șvábóica.

D'apoi capra asta ce o țini de funie.

Tu Rumun prost, nu veđi tu că asta nu capră ci vacă.

E vacă la dracu, îi capră nu vacă, și se duse și el în șatră.

Șvábóica după-ce se duse Păcală se uită la vacă se vędă mai bine ce dracu-i vacă orî capră. Nu mult după aceea écă vine și Tăndală.

Ce cerî pre capra asta? ęise el.

Că nu-i capră ci vacă omule!

Ba-i capră, tu șvábóicá nărădă vréi se ne îmbeți cu apă rece, nu veđi tu că-i capră și se cam mai duse.

Intr'un târđiu veni érá Păcală.

Hai se facem tęrg, șvábóico! dă-mî capra.

Dar' eu spus la tine omule că nu-i capră ci vacă.

Ba-i capră ęeu, pre sufletul me(lului) îi capră.

Atunci șvábóica auđindu-l jurându-se, cređu și ea că 'ntr'adever îi capră, decî îi ęise:

Fie dară capră cum spunî tu, dar' decă dai la mine 10 fl. eu dau la tine capra.

Ba se-ți dea ție dracu pre o ruptură de capră 10 fl.

Apoi eu decă cerut nu luat dela tine 10 fl. Eu cer cît vréu, dumita dai cît vréi, așa merge tęrgul.

Eu îți dau 5 fl. pre capră, decă vrei bine, decă nu sánătate bună.

Așa nu dau.

Đi noroc, adă mâna și dă-mî capra cu 5 fl. Chiar' atunci veni și Tăndală.

Cât ai dat pre capră męi fęrtate?

5 fl., ęise Păcală.

Prea mult ai dat. Și eu am întreat la ea dar' mi-am cumpęrat alta mai frumósă ca asta și numai cu 4 fl. hai și-o veđi.

Auđind șvábóica asta ڑise: decă ala tēu capră mai frumos fost, dechit asta meu, și tu dat pre el 4 fl. și eu dau la tine cu 4 fl. capra meu. Dădură mâna și tērgul fu gata. Șvábóica plecă acasă bucurósă că a vëndut capra așa scump.

Ce a fi pățit șvábóica când a ajuns acasă — dela bărbatul ei — numai pelea ei o sci, destul că Păcală se vēđu cu vacă. El o dusă din acel loc într'altul, o periă o țiră și o vindu îndată cu 50 fl. Impărți cu Tăndală bani și plecară mai departe ca doi prietini buni.

Cu pungile pline mergeau acești doi prietini pre drum și ajunsēră într'un sat nemțesc locuit de șvabi. Ei vorbiră ce vorbiră și ér' se despărțiră. Tăndală merse érăși la birt, ér' Păcală întră în o casă. Șvábóica tocmai tăia o căpățină de curechiu ca s'o fiérbă bărbatului ei, care era dus la pădure.

Ce-i acela jupânésă? o întrebă Păcală.

Curechiu, ce se fie.

O așa-i curechiul pre aici? Pre la noi e curechiul mare ca biserica vóstră.

Asta nu póte fi, eu nu cred la tine, tu minți.

Ba minte dracul, se fi a lui decă mint.

Așa-i căpățina de mare pre la noi. Decă nu mă cređi hai se ne rămășim

Haida, ڑise șvábóica și se rămășiră pre 200 fl. Apoi chemară neșce martori cari le tăia rămășagul și se duseră la casa satului ca se afle adevērul.

Chinezul strînse toți ómenii din sat și-i întrebă că cine au vēđut așa o căpățină de curechiu mare ca biserica lor?

Toți tăceau, căci nici unul nu vēđuse așa căpățină mare, dar' écă că vine Tăndală și le ڑise:

Mei ómeni buni! écă eu fiind călător și auđind pentruce va-ți adunat aicia, am venit se ڑic și eu un cuvēt.

Poftesce, ڑise chinezul: tot natul care-i aici are drept se vorbescă. Atunci ڑise Tăndală:

»Eu de vēđut n'am vēđut așa curechiu mare, dar' am fost odată la tērg la Rēcița și veni un vēt cu volbură și vētul adusă o frunză de curechiu așa de mare, încât înváli tot tērgul cu case cu tot.

Decă e așa atunci omul acesta are drept, căci numai la o căpățină de curechiu cât biserica nóstră, ba dóră și mai mare, a potut fi o frunză așa de mare, ca se învălécă tot tērgul.

Păcală căștigă astfel rămășagul, ér' biéta șvábóică trebui se-i pună în mâna bani 200 de fl.

Dupăce se îndepărtară prietini nostri împărțiră bani pre îndouē și se sfătuiră că ce o se mai facă. Cum s'or fi sfătuit ei și ce vor fi vorbit eu unul nu sciu, destul că se băgară amēndoi la un șvab în casă. Acolo locuia numai o șvábóică vėduvă.

Intrând ei în lăuntru aflară șvábóica plângând, de bună sémă de dorul bărbatului ei. Vēđindu-o ei îi ڑiseră cu glas smerit:

Bună ziua!

Se fiți alui Dumneșeu! ȕise șvábóica, carea vorbea bine românesce. Dar' ce poftiți?

Suntem nesce călători jupânésă, mergem chiar' acum cătră raiu. Luna e acuș decând ni-a trimis Domneșeu pre pământ ca se ne petrecem cu ómenii cei vii și apoi ér' trebuie se mergem înderept. Asta din pricina că noi când am morit am fost cei mai curați ómenii de pre pământ.

Șvábóica se miră de vorbele lor, le dete scaune, le aduse mâncări și beuturi alese pre mėsă, ca se mănche, și aședîndu-se și ea lângă ei le ȕise:

Ómenii bunii! nu ați vedut cumva pe-acolo și pre bărbatul meu?

Cum îl chiamă o întrebă Păcală?

Johan! răspunse șvábóica.

Păcală își puse degetul pre frunte și se făcu că gândește? Johan! Johan, atunci ȕise Tândală:

Sci Johan ăla care ne mătură călile în raiu!

Ă-hă nu-mi aduceam aminte, îl cunosc.

De multe ori se ruga de noi ca se-i dăm mâncare și beutură, și noi când nu ne vedea Dumneșeu îi dam, ba altă dată îi dam și bani ca se-și cumpere.

Atunci ȕise șvábóica: »Ómenii lui Dumneșeu! Vă mulțamesc că ați miluit pre bărbatul meu și v'aș ruga fiind că chiar' acum mergeți cătră raiu, ca se-i duceți ceva de mâncare căci o fi flămênd sêracul.«

Cam cu greu i-am potea duce jupânésă fiindcă ducându-ne cătră raiu, avem se trecem pre o

punte ca ața de îngustă și subțire, și apoi avênd greutate în spate, ușor putem cădea în iad, asta-i una, dar' apoi nici Dumneșeu nu ne lasă cu mâncare în raiu, ȕicând că aeolo avem noi ce ne trebuie, ér' slugile se se îndestulésca cu acea, că ved raiul și ziua nu se chinue în para focului ca nóptea. Bani însé îi putem duce, ca se-și cumpere căci are de unde. Atunci șvábóica căută un sac de ă-i marii de care au nemții, puse în el câteva șunce, apoi colaci albi ca spuma, câteva oiegi cu rachie și cu vin, și-l dede la Tândală ca se-l ducă bărbatului ei, ér' lui Păcală îi dede o »bancă« de o sută, asemenea se o ducă bărbatului ei.

Ei îi ȕiseră că bucuros le vor duce. După ce se săturară bine de mâncare și de beutură, ȕise Păcală:

Jupânésă dragă! Lucrul cel mai de capetenie te-ai z'oitat se-l trimiți bărbatului têu.

Care o fi acela ȕise șvábóică?

Apoi uite ved că d.-ta ai trăit bine cu el, și trimițendu-i acum și câteva sărutări, el va vedea că și acum îl iubesci ca și mai nainte.

Bine ȕici! omul lui Dumneșeu și eu m'am gândit la asta, dar' n'am îndrășnit a ȕice și nici nu am sciut cum se i-le trimit.

Atunci ȕise Păcală: îndrâznesce muere bună de ce nu, sărută-ne pre noi și noi îl vom săruta pre el spunêndu-i că sunt sărutările d.-tale. Așa se pot trimite sărutările.

Atunci șvábóica începu ai săruta preste tot locul cum sciu numai nemțóicile se sărute până

când țise Păcală: De felul acesta o fi destul că nu le mai potem duce. Luară sacul cu mâncările, puseră banii bine, și se cam mai duseră.

Șvăbóica îi petrecu până la pórta, și de acolo încă mai trimise bărbatului ei câteva sărutări calde. Era fórte darnică șvăbóica.

Păcală și Tândală de aci merseră acasă la satul lor. La hotar împărțiră mâncarea dela șvábóică, ér' banii nu-i potură împărți fiindcă nu erau mărunți. Se înțeleseră însă ca Dumineca viitoare se vină Tândală la Păcală ca se-i dea partea sa de bani, până atunci Păcală se în-
schimbe banca de o sută.

Dumineca viitoare veni Tândală la Păcală, dupăcum le fusese înțelesul. Păcală însă omul naibei, se făcuse mort. Săpase adecă o grópă în grădină, se băgase în ea, preste grópă muerea lui puse o țargă și preste țargă aruncă pământ.

Când veni Tândală află pre muerea lui Păcală plângend. Intrebându-o că de ce plânge, ea îi țise:

Mi-a murit bărbatul, chiar' alaltă ieri l'am îngropat și banii ce i-am avut i-am cheltuit toți cu îngropăciunea lui și nu mi-a rămas nici un finic, cum o se trăesc eu în lume?

Dșeu se-l ierte țise Tândală mi-a fost bun prietin, și tare aș vrea se ved unde e îngropat.

E aici în grădină îngropat, țise muerea. Poți merge se-i veđi mormântul.

Și Tândală se duse în grădină se sui pre morment și începu a juca și a cânta:

Dar' ian' scólă mēi Păcală
Nu te face om cu bólă,
Că ți-ai găsit ortacul
Și mi te-a lua dracul.

Și cânta și juca Tandală și luă și pre muierea lui Păcală cu síla și începură a juca amēndoi. Tândală cânta acum:

Orī te scolī orī nu te scolī
Mai bine dormi tu și mori,
Hai muiere ne țucăm
la sama sē nu cădem!....
Că vom cădea cumva rēu.

.....
.....

Auđind Păcală vorbile acestea nu-și da două a eși din grópă. Mē al dracului ești tu? țise Păcală. Ca și tine răspunsē Tândală. Ai umblat să mē ințelul dar' ți-ai găsit omul. Dămī partea de bani ce mi sē cuvine dela șvábóică 50 de fl.

Păcală ne avēnd încatr'o, îi dete 49 de fl. iar' 1 fl. țise că nu'l are, ci să vină Dumineca viitoare că îl dă. Dumineca viitoare iar' vine Tândală după bani.

Muerea lui Păcală iar' începu a plânge după bărbatul ei đicēnd că acuma baș îi mort și e întins în biserică.

Tândală nu o cređu. El să dusē la birt, bēu un ciocan două de rachie și plecā cătră biserică. Într'acea sē înserasē. Ajungēnd la biserică află pre Păcală întins pre o masă în mijlocul bisericei. La capu-i ardea două lumini.

El întră în biserică cu sfială, si îl cuprinsē ofri că așa de mare, încat nu cuteză a sē apro-

pie de Păcală, ci se ascunsă într'un cot după neșce răpiți și sfeșnice bătrâne.

Pre-la miežiul nopții ecă vin în biserică vr'o 20 de lotrii, — toți înarmați — ca se împartă neșce bani, ce furasără chiar' în nóptea acăa.

De vederea mortului ei nu se spăimântară, ci întinseră în fugă o masă și împărțiră banii, făcând 20 de grămeți mari de bani, tot aur și argint. Când fură toți banii împărțiți, Tândală apucă răpișile și sfeșnicile de preste mijloc, și »țup« cu ele în mijlocul bisericei strigând: »Sculați morților, se omorim hoții!« Atunci sări Păcală de unde era întins strigând și el:

Unde's să punem mânilor pre ei?

Hoții în vremea asta fugeau de mâncau pământul. Păcală și Tândală împărțiră banii, luând unul 10 grămeți, celalalt era 10 grămeți. După aceea se pusără după ușa bisericei să vadă ce va mai fi. Hoții cari fugiseră își făcură socota că cum drac să lasă ei atâta fir de bani, ec'asa numai de frică. Deci căpitanul lor mână pre unul dintre ei n'apoi la biserică să vadă cei? Hoțul fricos deschise încet ușa bisericeii să vadă ce-i în lăuntru, atunci Păcală îi luă pălăria din cap, și o dete lui Tândală dîcînd: na pălăria asta pentru florintul tău, ce nu ți sa ajuns la împărțire, și. numai face sfadă. Atunci hoțul o luă la sănătosa și ajungînd la ortacii lui le dîsă: »Atâția morți o înviat, încât din banii noștri numai un florint li so venit la unul. Ba unul nu a avut ce lua și ca totuși se nu rămână fără parte, mi-a

luat pălăria mea din cap. Atunci hoții se lăsară de gândul dea se mai întorce înapoi.

Astfel Păcală se plăti cu pălăria de florintul ce-l datoră lui Tândală și remaseră și de aci înainte tot prietini buni, și frați de cruce!

Aușită și scrisă în Valeadieni.

mirau toți că mirésă nu-e tristă ca mainainte, ci e voiósă și golia păharul jumătate când îl punea la gură. După cină mirele și mirésă se duseră în altă casă ca se se culce. Mirele fu cel din tâiu care iute se desbracă și se culcă.

Mirésă însă nu voi se se desbrace, ȃicând că ea este puțin păcătósă și esé afară se se róge lui Domnedieu singură. Mirele însă nu se învoi la asta. Atunci mirésă îl mai gogoni o țiră și'l mai rugă o lécă luându-se pre lângă el până îl înduplecă se o lasă. Ea îi ȃisé: iubite bărbățele ca se fii încreȃut légă acésta brăciră de piciorul meu, și de ȃi se va părea că prea mult mă rog, trage de brăciră, și eu voi veni. Mirele, beat fiind, a făcu întocmai. Păcală cum se vėzu afară la largul lui, își deslegă brăcira dela picior, îmbracă haine bărbătesci pre cari le găsi afară întinsé pre o prăjină, se dusé în curte, unde află un ȃap. Acestuia îi pusă brăcira în córne și se cam mai dusé.

Dela o vreme mirelui i se păru că mirésă prea mult zăbovesce, decí începu se tragă de brăciră dar' mirésă nu veni. El începu atunci a trage mai tare și chemă mirésă și pre nume, dar' nime nu răspundea. Dela o vreme se pusé se tragă cu tótă puterea, atunci ȃapul începu a sbiera de mirele orí cât de beat era, se spăimântă și eși afară se vadă ce comedie-i.

Acolo în loc de mirésă el vėzu ȃapul lor cel bătrîn și urít.

Precând era Păcală ca mirésă la masă, auȃisé că nuntașii au de gând se fure un stup dela

un vecin. Decí după ce se dusé și lăsasă mirelui ȃapul în loc de mirésă, o croi drept spre stupina vecinului și se virí într'o coșniȃ știind bine că nuntașii vor alege coșniȃ cea mai grea. Nu stete el mult acolo, și étă veniră doi nuntași, cercară coșniȃtele, și pre cea mai grea în care era ascuns Păcală o îmflară în cărcă și plecară. De întunec era întunec beznă. Pre cale dede Păcală o palmă celui ce ducea coșniȃ. Acesta cugetă că ortacul sėu se face cu zmei și n'are pace. Merȃând mai departe căpătă altă palmă.

Măi, ȃisé cel pălmuit. Eu am creȃut că tu faci glume dar' dute dracului că la tine'i gluma cu tot.

Cei, ȃisé celalalt?

Ce se fie! fii cu minte și nu-mi da palme c'apoi te joci cu dracul.

Că eu nu ȃ'am dat nici o palmă.

Taci și nu minȃi.

Minte dracul dar' eu nu.

Apoi dacă nu minȃi, na, ȃisé celalalt mai du tu coșniȃ asta, că imi trecu prin cărcă.

Atunci luă celalalt coșniȃ. Dar nu făcură doi pași și Păcală îi arsé și acestuia două palme zdravene. Acesta acuma creȃu că ortacul sėu ia dat palmele și se mâniă așa de tare, încât trânti coșniȃ cât colo, și se încăierară la bătăe.

Atunci Păcală eșind din coșniȃ începu a striga: Săriȃi că iacă hoȃii.

Hoȃi! hoȃi!

Auȃind acésta cei doi bătăuși se lăsară de bătăe și începură a fugi și nu se mai opriră până

în casă unde spuseră ce au pățit și că stupul nu au fost altul decât Păcală.

Precând povestiau ei pățenia lor, ecă vine și mirele și spune și el cele întemplate cu densul, ȳicēnd mirēsa lui e ȳapul lor cel bētrān.

Acum își veniră toți ōmenii în ori și vorbiră ei că Păcală a fost acela care-i păcālisē cu lāna, tot acel Păcală a fost care păcālisē mirele și în sfērșit tot acel Păcală a fost care a făcut se sē bată cei doi nuntași cari au voit sē fure stupul. Au de ar' pica acel Păcală în mānile nōstre ȳiceau unii dintre nuntași. Păcală însă era dus departe și sē vedem ce comedii a mai făcut.

Păcală dupăce păcālisē astfel pre nuntași sē dusē drept acasă în satul lui. După ce își mai vēdu de muere și de copii, sē dusē la birt, ca sē-și mai ude māsaua cu cātva rachiu jidovesc. Acolo la birt erau plin de țigani de nou veniți în sat. Păcală făcu odată ochii rōtā și vēdu că țigani au bani, dar' bani mulți nu așa, taleri tot d'āi mari de aur și de argint. Cūm vēdu el asta îndată își pusă în gānd a păcāli țigani și a le lua banii. Decī ceru un ciocan de rāchie dela birtaș, vorbi cu el ceva, apoi bēnd rāchie începu a juca, a cānta și așa face voe bună. Toți cei din birt începurā a sē uita la el. Păcală dupăce mai ceru cātēva ciocane de rāchiā și le bēu începu a cānta de nou :

Am clăbāt gugulānesc,
Beau mānānc mē veselesc
Și nimica nu plătesc,

Clăbātuł meu ține-l Dōmne
Cā nu mor cu el de sōme
Și mil ține la mulți ani
Sē fac ciudā la dușmani.

Cānd cānta astfel Păcală își întōrcea clăbātuł cānd pre urechia drēptā cānd pre cea stāngā, cānd înainte, cānd înapoi. După ceși gātā rāchia de bēut își luā clăbātuł din cap, făcu o închināciune apoi ȳisē sara bună și plecā fără sē plătēscā. ȳigani bāgaserā de sēmā cā Păcală plecāsē fără ași plāti rāchia, decī sē duserā la birtaș și-i spuserā cā omul ce cānta și juca nu și-a plătīt rāchia.

Proștilor! le ȳisē birtașul n'ați vēduț voi cā omul acela avea pre cap clăbāt gugulānesc, și cine are clăbāt gugulānesc pōte bea și mānca cāt vrea fără a plāti vre un ban. Auȳind țigani asta alergicā într'un suflet după Păcală și ajungēndu-l îi ȳiserā :

Omule! nu ne vinȳi nōuē clăbātuł tēu?

Nu! rēspunsē Păcalā cā eu cu el pot bea și mānca cāt vrēu fără a plāti cuiva ceva.

ȳți dām 50 fl. pre el ȳiserā țigani.

Ba nu'l dau.

ȳți dām o sutā de florinți!

Păcalā sē făcu cā gāndesce puțin apoi ȳisē: Aduce-ți banii.

ȳigani îi deterā banii și luarā clăbātuł, apoi îl pusā unul în cap și sē duserā de nou la birt și bēurā și māncarā ca nici cānd altā datā și făcurā un tololoiū dā-l țigānesc. Dela o vreme urīnduli-sē de-a mai și bea voirā sē ēsā și sē sē ducā, însă birtașul sē pusē la ușā și le ȳisē :

Banii! unde vreți să vă duceți? Plătiți ce a-ți mâncat și a-ți bcut că de unde nu..... vedeți bota asta ce o am în mână.

Țiganiii îi arătară clăbățul, dîcînd că ei au clăbăț gugalănesc, și cine are un ast'fel de clăbăț pôte mânca și bea fără a plăti.

»O fi undeva« dîsî birtașul »dar' la mine nu, nam eu grijă de clăbățul vostru dați la mine banii; banii vorbesc!«

Țiganiii vrînd nevrînd trebuiară să plătescă jidanului mîncarea și bcutura cu care se indopaseră și încă cam pipărat. Țiganiii năcăjiți până în suflet pentru astă păcălitură plecară înjurând pre omul ce le vînduse clăbățul. Ei eșînd din birt se duseră ață la Păcală acasă ca se-și cêră banii și se-i dee clăbățul.

Păcală știuse că țiganiii vor veni după bani, deci se întelese cu muerea lui, îi legasî la grumaz o beșică de porc umplută cu sînge, și i spusî cum se se pörte.

Cînd veniră țiganiii îi aflară sfădînduse. Neai înceluit dîseră țiganiii n'ați clăbățul și dăne banii.

Mai mereu ciörêlor, mai mereu, dîsî Păcală, că mie nu mi-e frică de voi, apoi începu de nou a se sfădi cu muierea, muierea se țenê cu gura, Păcală nu se da, până în sfêrșit se mîniă Păcală așa de tare, încât luă un cuțit și l'împlântă în pieptul muerii. Muerea cădu jos mörta și sîngele curgea rîu din pieptul ei. Apoi luă Păcală o fluera și începu a dîce cu ea; muerea o minune, începu a se mișca, deschisî ochii, și se sculă sînatösă.

Țiganiii încremenii de asta, își uitară de bani, și îi dîseră lui Păcală: »Ce ne ceri pre fluera se ni-o dai nouê?

Că n'o dau, rîspunsî Păcală, că precum mă vedeți eu sunt om rêu și de multe ori vedeți că acum îmi omor muerea ori copii, și pre urmă mē căiesc dar' cu fluera asta iute îi învii. De n'ar' fi însî fluera decînd aș fi în temniță.

Îți dăm o sută de fl. pre ea, dîseră țiganiii.

Ba că așa n'o dau.

Îți dăm două sute.

Haidade, dîsî Păcală și luând două sutele dede fluera.

Țiganiii bucuroși că au așa o sculă bună, cum ajunsî acasă începură a se sfădi cu țigăncile și mîniînduse luă unul din ei un cuțit și l'împlântă în grumașul țigăncii sale carea cu un țipet cădu la pămînt mörta. Așa făcu și celalalt țigan cu țiganca sa. De întemplarea asta au dîră toți țiganiii și se strînsî acolo se vadă cei. Țigăncile erau mörte, iar' țiganiii cei doi bărbații lor adecă erau veseli și rîdeau, în vreme ce mulți dintre ceialalți plîngeau și se tînguiau.

Tăceți și numai plîngeți; dîsî țiganul ce-l cu fluera, uitațivă la mine până o învii, și începu a dîce în fluera, dar' ce la dracu se învie țiganca.

Tu nu sci cum s'o învii, dîsî celalalt țigănoc, adă fluera la mine. El luă fluera și începu a dîce cu ea, dar' nici el nu fu mai norocos, căci nici țiganca lui numai învia.

Acum pricepură țiganiî că iar' i-o înceluit și începură a plânge și se jurară că nu se vor pune jos până nu vor omorî pre omul care le-a luat și baniî și i-a făcut de și-or omorît și țigăncile.

Păcală știa că țiganiî iar' vor veni, decî își făcu un »sîcriu« (copârșeu) se băgă în trînsul ca omul mort; muerea lui pusă fundul deasupra, lăsând în el numai o gaură ca se răsuffle. La cap muerea îi pusă două lumini aprinsă.

Când veniră țiganiî aflară muerea plîngend. Ea le spusă că omul ei e mort de două zile și începuse chiar' a se strica. Atunci un țigan își băgă nasul pre butoră se vadă pute mortul ori ba? Atunci Păcală cu nesce fôrfecî ce le avea în mână îi tăiă nasul; Țiganul începu a sbiera și se țenea cu mâna de nas de durere. Celalalt țigan cređind că ortacul lui se țene de nas pentru că-i pute, își băgă și el nasul se mirôsă. Atunci Păcală îi tăiă și lui nasul, iar' țiganul țenîndu-se de nas, fugi cât colo vaitîndu-se. În vremea asta Păcală eși pre nevedute din sicriu, pusă în lăuntru o pétră grea, și se dusă la rîu nu departe de corturile țiganilor. Chiar' pre acolo pășcia și ciurda satului. Păcală se făcu că e vâcariu și păzesce vacile.

Țiganiî de ciudă că Păcală nunumai că le-a luat baniî și le-a omorît muerile, dar' acum le-a tăiat și nasurile lor, numai puteau de necaz; Ei luară sîcriul și se duseră la rîu unde era apa mai afundă și-l svêrliră în apă dicînd: »na afurisite că ne păcăliși tu destul până acuma, ia mai eși de ne mai păcălesce decă poți!«

Apoi ședură țiganiî pre erbă, își scóseră lulele și începură a duhăni multămiți că sau scuturat de omul ce le făcuse atăta rău.

Dar' mare le fu mirarea lor când se sculară se plece și vêdură pre Păcală cu un sbiciu lung pre lângă vaci. Écă dracul nostru ășisă un țigan.

Atunci Păcală se apropiă cu ciurda de ei și le ășisă: Vê multămesec ómeni bunî că m'ați aruncat în apă. Voi a-ți cređut că-mî faceți rău, ómeniî din apă însă au fost mai bunî decăt voi; ei m'au mântuit dela mórte, și m'au cinstit cu aceste vaci pre cari se mi le țină D.-đeu că am din ce trăi. Pre fundul apei sunt încă destule vaci, oi, boi, capre, porcî, cai póte se-și ieie cine vrea și câte vrea că nime nu'l opresce.

Auđind țiganiî asta, sâriră în apă ca seși ia și ei nesce cai că de aceia le-era mai mare lipsă, dar' o pățiră rău, căci sau înecat, și n'au mai eșit afară.

Iar' Păcală se dusă acasă și rămasă și de aci înainte tot Păcală Păcălici până la mórte.

Dar' Păcală nu au murit, el trăesce și astăđi, și în tot satul se află câte unul sau doi Păcale. Decă nu mă credeți pre mine întrebați pre »Joșca« covaciul din sat dela noi, ori pre »Mărtin« alui Mărian.

precum tu spuni, ci ađi e Blagovesce când toți țiganiî mîncă pesce.

Țiganiî tot ca ei.

Ascultați ómeni buni sê vê spun o dragă de poveste cu nouê neveste cu dóuc babe órbe.... Dar' nu, de astă dată sê vê spun o poveste despre țiganiî.

În ȃiua de Blagovesce când toți Româniî mîncă pesce, noi țiganiî sê nu mîncăm, ci sê stăm sê ne uităm, ar' fi mare rușine pentru noi. Româniî cari sunt mai departe de baltă, sê mî-nânce la Blagovesce pesce, ér' noi țiganiî cari ni avem corturile pre marginile bâlților sê răbdăm?! — Așa ȃisê odată cãtră cioromaniî dintr-un sat țigănesc vătavul lor »Bumbu Sparangel« cel cu inimă de oțel, care cetea în tot anul în ȃiua de pașci țiganilor evangelia în biserica lor cea vestită.

Țiganiî atunci întrebându'l ce-e de făcut, le ȃisê: luați toți în mână un baros cel mare și gros, și veniți cu mine pre baltă în jos, ca sê păscuim și bine sê ne gostim, mai sus decât un Român.

Țiganiî cum auȃiră cuvintele vătavului lor, o luară cu toții pre picior spre baltă în jos, după pesce osos bãltos.

Dar' ce pesce prindea? Tot de ăle caracatióre de cele cu câte patru picióre. Ei cum o vedeau în cap o lipiau. Brósca ȃicea: »mióre« noi vrem sê scãpãm; ei ȃiceau »taci« că nu te lãsăm, pãnã nu te mîncãm, cãci ađi nu-i marți

Îmfãnduși toți țiganiî burta cu pesce de baltă sê dusêrã la umbra unei sãlcii și întinsêrã o horã, sci cõlea de cele țigănesci.

Dar' precând jucau ei așfel și sê veseliau, vătavul lor s'au pașa cum îi mai ȃiceau ei nu sciu ce vêdu pre baltă..... decî ȃisê țiganilor: — Nu vedeți voi ceva pre la baltă? Țiganiî uitându-sê vêdurã că ȃeu nui glumã; cãci gãndirã cã-e pașa hãl turcesc, și a venit se sê batã cu pașa hãl țigănesc. Decî gãtirã în pripã nisce cai cu spatele de málaiũ, cu frênele de mațe ferte, cu cõpitele de ciórã, sê pusêrã pre cai, încãlecarã, fiecare luarã în mână câte o botã și hai la luptã cu turcul sê-i arete ei lui ce cautã pre pãmêntul lor. Mai ântãiu sê numãrarã și aflarã cã turci erau o sutã, și țiganiî tot o sutã. Țiganiî sê pusêrã spate la spate, ca cu turcii se sê pótã bâte. Lupta sê începe. Turcii dau cu pușcile, țiganiî cu boțile. Dã un țigan din întêmplare, și tot din întêmplare pre un turc omórã. Atunci turcii sê infuriarã si fãcurã din țiganiî papãrã, pre toți îi omorirã afarã de unul, carele sê prefãcuse mort. Acesta era vătavul Bumbu Sparangel cel cu inimã de oțel.

Dupãce sê depãrtarã turcii, el sê scólã pitiș prelângã un gard pãrãsît. Acolo vêdu el ceva, și creȃind cã este un turc pitit ȃisê: aci te-ai pitit pãgãne? Acum sug tot sãngele din tine. Și sê

răpești țiganul și înghiți turcul de viu, apoi să întorsă și el acasă.

Pre drum se întâlnește el cu un Român, ce-l întrebă: Măi țigane dar' ce făcurați cu Turcii? Ce se facem, ecă haia; nici ei nici noi, tocmai pre tocmai; dela ei a murit unul, dela noi a rămas unul.

Vătavul țiganilor, având ciudă mare asupra turcilor, făcu ce făcu și dimpreună cu alți țigani prinsă odată un turc și'l omorîră. Vitezul vătav atunci de frică mare fugi și se ascunsă într'o pădure tare desă, pre unde nime în lume nu umblasă, după un lemn putrigaios, mare și gros, și la mijloc găuros. Aci stete țiganul cât stete, dela o vreme îi veni fόμε si începu să cânte cum cântă pécuarii când es pre plaiū în sus sătui de urdă și de caș. Țiganul nu băgasă de sémă, că în gaura acelu lemn'era și un urs, care auđindu-l cântând, începu a mormăi grozav, și a scuipa pre țigan. Cum îl vėdu țiganul se spăria și đisė: Auleo devlo! Ce vėd acolo? Și uităndusă bine și vėđind că cine e, o luă la fugă și fugi la vale. În fugă-i de frică cade preste o buturugă și șuba-i cade peste cap. Cređind acum că ursul la apucat de cap, nu se mai clăti din loc, ba nici numai rėsufla. Așa stete el aci multă vreme, până în urmă veni el la convingerea că ursul decă l'ar fi apucat de mult l'ar fi și mâncat. Decī se sculă și plecă la deal prin cea pădure mare.

Era rupt de fόμε viteazul țigan, nici picioarele nu-l mai duceau. Mergėnd el tot prin pădure

cu frica în sên și cu fόμεa în burtă, nu âmblă mult, până ecă iar' dede de urs. Țiganul se făcu mort. Ursul cum îl vėdu, nu-l mai lăsă ca mainainte, ci se duse la dēnsul, începu a-l mirosi și a asculta decă mai rėsuflă țiganul orī ba. Apoi începu al bate cu labele, a căra lemne și pietri și ale grămădi pre peptul țiganului, încât acesta numai putea de greu, ér' de frică nici nu mai rėsufla. Ursul se pusă acum la pândă din sus de țigan. Acesta chioria din când în când cu cода ochiului la urs, și gândia întru sene:

»Auleo Devlo! ce fui se pătinesc eu!« și »Auleo drace, de te-ai uita ursule în colo, cum te uiți încóce, ce fugă aș mai trage!« Dela o vreme ba făcându-se și nópte, ursul se dusă și lăsă pre țigan în scirea Domnului. Țiganul de frică părăndui-să că aude ursul, rėmasă totă nópte nemișcat sub povóra ce i-o grămădi-se ursul pre el.

Diminéța după-ce vėdu că ursul s'a depărtat, se sculă cam cu greu, și luă calea din cotrovenise, ca să se întórcă acasă, într'un noroc întēple-i-se orī ce i se va întēpla. S'a socotit țiganul că e mai bine se fie închis la ómeni decăt la urs.

Mėrgând țiganul prin pădure smintesce calea și se pomeni la o stână. Era rupt de fόμε și de ostenelă. Pécuarii cum îl vėđură îl prinseră și-l lungiră pe pământ. Pre el copii! strigă unul.

»Lăsați-mė alduescă vė Domneđeu nu mă bateți că vė joc »flėșca țigănescă« se roga țiganul.

Atunci păcurarii îl lăsară.

Țiganul cum se sculă de jos,  ns  scuipă
 n palme  i începu a juca fl şca.

P curarii  iser  ca se le  i c nte. Atunci
Țiganul începu a c nta:

Joc de frică
Pre nemică,
Joc de fóme
Bate-i D mne!

După-ce juc   iganul destul, păcurarii îl cin-
stir  cu o g l t  de z r. Țiganul rupt de fóme
se pus   i m nc  c t potu. P curarii  i spuser 
că-l vor bate d c  nu va m nca tot. Dar' ce la
dracu se p t  el m nca at ta z r că d r  nu
era spart.

Dela o vreme  is   iganul: »acuma macar
se m  omori i eu numai pot m nca!«

P curarii  i deter  balmoş se m n nce spu-
n ndu-i că acela e bun ca mierea. Țiganul  ns 
care în vie ta lui nu mai au is  de balmoş nu
vru se m n nce. Atunci se puseră 12 păcurari
pre el  i al 13-lea  i băgă cu s la balmoş în gură.

Cum v du  iganul c t  bune e- în balmoş
le  is : I-a sta i ómeni buni, nu a a,  tene i-m 
unul  i v r i-m  12 în gură.

După ce-l lăsară păcurarii  i-i ar t r  calea
Țiganul o lu  la s n t s   i nu se opri p n  acas.

Ac  începu el a povesti celoralalt  p tenia
sa cu ursul, c nd  c  c  i-va pandur  venir   i
prin indu-l îl duser  înaintea judecătoriei. Aicĭ fu
condamnat la temni a pre doi ani  i 20 de b te.

De închisóre nu- i prea făcea  iganul;  ns 
b tele nu le putea suferi. Se roga dec   ic nd:
»Aldu c -te Domne u Domnule solgăbirău  rt -
m  jum tate de b te!

— Ba nu- i ert nici un b t  igane!

—  rt -m  barem  ece, se ruga  iganul.

— Nu se p te  igane!

— Pentru numele lui Domne u, se roga
 r   iganul, l g   nc i t te b tele la olaltă  i dă cu
t te numai odată!

Au it   n Brebul.

Când a căpătat Păcală minte.

Odată Păcală prosti-se, că având numai doi boi, i-a dus la oraș se-i vîndă.

În tîrg vede pre un om trăgînd un car după sene și-i ȳice: — Măi frate, veȳi am doi boi, dar' n'am car. Nu-mă pot căra lemne din pădure. Hai se schimbăm!

Omul bucuros face tîrg, schimbând carul cu Păcală pentru boi. Păcală ia carul îl trage după sene prin tîrg. Se întălnesce c'un alt om, care avea un topor. Acestuia îi ȳice:

— Măi frate, hai se schimbăm. Eu i-ȳi dau carul, tu-mă dă toporul, că veȳi că am cu ce aduce lemne, dar' n'am cu ce le tăia.

Și cu acesta schimbă.

Merge mai departe. Întălnesce un alt om cu o cute în mână. Și pre acesta îl invită se schimbe ȳicându-i:

— Veȳi frate, am un topor cu ce se taiă lemne, dar' n'am cute cu care se-l ascut. Haid se schimbăm! Acestă încă se învoiesce la schimb. Acum Păcală plécă cătră casă. Mărgănd pre drum vede o mulȳime de raȳe sělbatice într'o baltă și căpăta gust se mănće din carnea lor. Se apropie și aruncă cu cutea în ele cugetănd că va doboră vr'una însē n'a nimerit.

Ce face acum, că numai are nici cute?

Se desbracă și sare în baltă, începe a căuta, dar' înzēdar, că n'o mai află.

Nēcăjit iese din apă sē se îmbrece. Dar' nu și mai află hainele, căci pănă ce el căută cutea, le fură un om.

Nēcăjit că a perdut tot ce a avut, și frigul care-l scutura cât de bine, făcură pre Păcală de căpăta minte.

Fiind sēră, el se trasē pănă la satul vecin; la o casă vedea lumină și se hotără a merge acolo se cerșescă haine.

Apropiindu-se de casă, se uită mai întăiū pre ferăstră; aude, vede cum femeia din casă își petrece și se ospetěză cu un tēner, nefind bărbatul ei acasă.

Păcală voi se strige stăpănei, când veȳu că vine óre-cine și începe a bate în pórta strigănd: — Deschide-mă puico!

Drăgostiȳi aud, cunoscură glasul bărbatului și încep se ascundă mănćările și bēuturile. Apoi stăpăna eși și deschisē pórta, ér' ibovnicul se pitulă în cuptorita din cuină.

La întrebările de sănătate, stăpăna se văita cât putea, că așa e de bolnavă de abia o ȳin piciorle și nu șcie ce se facă, că se teme că móre.

Bărbatul o compătimi și neșciind blăstemăȳiile ei, îi ȳisē că de ar' șci ce léc iar' folosi, și-ar' da boii din jug.

În tēmpul pănă ce amēndoi își spuseră durerile, Păcală întră în casă, unde neafănd alt loc

de a se putea pitula, întră și el în cuptorița în care se afla ascuns ibovnicul. Câtă témă o fi avut dânsul, numai el șcie.

Intr'un târziu întră de afară stăpânul și stăpâna. Bărbatul cere de mâncare. Ea ȃice, că fiind tot bolnavă n'are ce-i da.

El o cređu și se îndestuli și numai cu pâne gólă și cu slănină.

Până-ce bărbatul ei mânca, muerea eși se mai ospeteze pre ibovnicul, dându-i bătură bună. Dar' Păcală fiind în gura cuptoriții primi bătură și se ospetă bine. După ce-și făcu Păcală chef începu a vorbi cu soțul din cuptoriță:

— Pre lângă tot necasul mie-mi vine se cânt — ȃisă Păcală.

— Ba nu cânta frate, că atunci sunt perdut. Mai bine tacă că-ți dau ce ceri dela mine! Păcală se învoi numai după-ce căpătă șuba, pieptariul și ciorecii dela ortacul său.

Stăpâna iar' vine și întrebă că ce mai poftesce? Păcală cu glasul ibovnicului îi răspunde că bătură și friptură.

Ea îi adusă și Păcală se sătură bine și mai capetă și vr'o două sărutări.

După-ce s'a îndepărtat stăpâna, iar' începu Păcală ȃicând:

— Acum după-ce m'am săturat atât de bine și fără voie trebue se cânt.

— Nu cânta omule! că decă vrei, i-ți dau și cămașa de pre mine.

Păcală tace, i-a cămașa se îmbracă frumos, și mai bine decât cum era mainainte.

Acestea tôte se întâmplară până ce cină bărbatul. După cină ese și el afară se mai caute de vite. Păcală încă-l urmază, dar' fără se-l vedă stăpâna. El se arătă stăpânului. Acesta îl întrebă că cine-i și ce voiește?

— Sunt un vrăjitor — răspunsă Păcală — și auȃind de rēul care s'a încuibat în casa D.-tale, m'am hotărît a-l scôte pentru că șciu că nu voiū eși gol din casa D.-tale.

— Bine — răspunsă necăjitul de om — și ce rēu cugeți D.-Ta se fie în casa mea că tot îmi nepăciuește muerea?

— Un rēu grozav, care pôte se te năpustescă de nu vei băga de sēmă.

— Ce-i pentru Domneȃeu?

— Spune-mi iute și nu mă spăria așa tare!

— Năpustul, care neîncetat chinue nevestele tinere. Pre acesta îl voiū scôte îndată din casa D.-Tale.

— Vei fi în stare se faci minunea asta așa de iute?

— Cum nu!? Că nu înzedar am âmblat eu atâta lume și împărăție.

— De faci asta, se șciă că vei căpeta dela mine carul cu boii înjuȃți la el.

— Bine — ȃisă Păcală — apucă toporul, eu iau furconiul acesta.

Așa intrară ei în casă. Pre stăpân îl pusă Păcală la ușa tindei cu învătura, ca în clipa când va eși Năpustul, se-l lovescă cu toporul în cap.

Iar' Păcală întră în casă, se dusă la cup-toriță, chemă pre ibovnic afară, îl fugări și el eși pre ușă, și numai după-ce sări preste gard îl băgă de sémă stăpânul casei. — Iacă Năpustul! — strigă Păcală — pentru-ce nu l'ai lipit în cap?

— Vai ucigă-l crucea! ȕisă stăpânul, bine că a eșit! Nu-mi pasă trăiescă, numai că de ici a eșit. Și după aceste vorbe dênsul dede lui Păcală ce i-a făgăduit, și Păcală se dusă acasă érašī cu carul cu boi.

Comunicată în anul 1884. de înv. Pavel Chinez din comu-na Soceni.

Petru Impărat.

A fost odată ca nici odată...

A fost odată în vremile cele vechi precând

scria musca pre părete
mai mincinos cine nu crede,

a fost un Impărat mare căruia lumea îi ȕicea »Impăratul verde« acuma că a fost acel Impărat verde orī alb, orī altcum nu sciu, dar' povestea scie și acea, ea ȕice că de aia îi ȕicea lumea Imperatul verde pentru-că el și cu cătanele lui purtau haine mai mult verȕi ca frunza de stejar — decât altcum.

Acel Impărat ci că avé o fată tare mândră și frumósă de nu-i aflai păreche în tótă lumea. Ajungând féta acésta vremea măritișului, tatăl ei Impăratul, dete de scire în tótă țera lui, că ace-luia o se-i dea féta de muere și jumătate de Impărație, care voinic se va afla mai tare în împė-răția sa. Terminul în care trebuia să se arete voiniciei cei mai tari era de o lună.

Cum se lăți acésta scire, de loc veni la curtea împėrătéscă un om fórte tare, fecior de boeriū, care ȕisă Impăratului că el voesce să se prindă la luptă cu orī cine, și n'are témă că-l va birui cineva.

La câte-va zile se âmplu curtea Impăratului de feciori de crai, și de Domni mari, cari veniseră se cășcige prin luptă dréptă — féta Impăratului verde.

Feciorul de boeriū însē pre toți îi trântia, și după aceea le tăia capetele. Astfel periră de sabia feciorului de boeriū sute de voinici, și nu se mai afla nime care să se fie potut lupta cu el.

Feciorul de boeriū prin lunga sa ședere la curtea Impăratăscă se îndrăgosti-se în față, dar' și fata în el. Deci într'una din zile șișe el, Impăratului:

»Mărite Impărate! dupăcum și și veđi eu m'am luptat mult și pre toți pețitorii fetei tale i-am biruit, acuma nu se mai află nici unul care ar' putea se-mi stee în față, drept aceea cer dupăcum și-a fost cuvântul se-mi dai féta ta mie de soție!«

»Bine dragul meu!« șișe Impăratul verde, »va veni și vremea aceea, dar' de-ocamdată ca se nu dăcă cineva că eu nu mă țen de cuvânt, și că m'am grăbit așa tare, prelungesc terminul mai pre o lună, și decă până atunci nu se va arêta nime care se fie mai tare decât tine, o se facem nunta, căci șișiu că fata mea te voesce!« — Impăratul dede de nou în țeră de scire, prelungirea terminului pre o lună de zile.

* * *

Intr'o margine de țeră a împăratului verde, locuia într'o casă mică un pécuarăiū.

El avea și un fecior cu numele Petru.

Feciorul acesta crescu-sē tot după turme, cu lapte, caș și mămăligă (coléșă) și era bine făcut dupăcum spune povestea:

Lat în spate gros în os
Cum e omul mai frumos.

Fața lui era roșie de vërșă sânge, ochii negrii ca două mure, musteța abia răsărită, scurt șiș era frumos ca un lucéfer de diminéța nu putea-i se-i bagă vină nici cât e negru sub unghie. Apoi mai era tare și vitez Petru. Ursul de-i pica viu în mânil sale, mi și-l omoria numai cu pumnul. Apoi mai avé Petru și doi câni năzdraveni. Acesti câni șișiau vorbi și te puteai înțelege cu ei ca cu ómenii, ba dóră și mai bine.

Auđend Petru de fata Impăratului verde, se născu în el pofta de a merge și el să se lupte cu acel fecior de boeriū, care a pús capul la atâtea sute de voinici.

El spusē asta și tatălui său, care însē îi șișe:

»Măi Petre măi!« »da cum se plecī tu și mă lași pre mine sēngur bētrēn și neputincios cum sunt. Ađi mâne póte voiū muri, și cine se grigiéscă de mine? cine se mă îngrópe? se mor ca un căne și cu gândul tot la tine. Nu te duce taichii, rēmāni cu mine câte zile mă va mai țenea Domneđu cu vieță: ér' după-ce voiū muri, după-ce mă vei așeza în grópă, atunci... atunci poți merge unde vrei!«

Așa vorbi bētrēnul și-i podidiră lacrămile. Atunci șișe Petru, »Taică! eu de rēmas nu pot

rămânea, dar' na, țene D.-Ta năframa asta și de-i vedea pre ea trei picuri de sânge se ști că-s în primejdie de mórte, atunci se trimiți câni delă oi ca se-mi ajute; altcum decât năframa va rămânea tot albă ca acum, se n'ai nici o frică, că eu éráși voiú veni!» Așa grăi Petru și se dusé. După o cale de câte-va zile ajunsé Petru la curtea Impératului verde și-i spu-sé, că a venit sé se lupte cu fiul boerului.

»Bine!» țise Impératul verde. »Dar' eu nu vréu ca se mai faceți mórte; decí vé luptați fără arme, și cine va trânti de trei ori una după alta pre celalalt, o se-mi fie ginere, căci acuși se împlinesce și luna de când am prelungit terminul, și altul afară de tine până acuma nu s'a arétat!»

Atunci se luară voinicií la luptă dréptă, piept la piept. Petru însé nu avu mult de lucru cu feciorul boerului, căci cât ai scuipa odată mi țil trânti de trei ori una după alta, de-i rupsé trei cóste. Acum véđu Impératul verde și fata lui că Petru e mai tare, decí voind Impératul se rămână om de cuvânt, cunună pre Petru cu fata lui, și făcură un ospet de cele împérátesci, care ținu 7 zile și 7 nopți.

* * *

Până aci merseră lucrurile bine, și ar' fi mers și mai bine, decât închinata de fată nu s'ar' fi îndrăgostit de feciorul de boeriú pre care-l birui-sé Petru. Ce se facă ea? că pustia de dragoste se vîri-sé în sênul ei și nu o putea scóte nici cum. Țiua nóptea tot la feciorul de

boeriú gândia, pre Petru deși era de dece ori mai frumos dar' nu-l putea iubi, se îndrăgosti-sé atâtău în feciorul de boeriú și pace, știți d-vóstră cântecul:

Dragostea cea de demult
Numai pot ca s'o zéuit.

Decí se gândi fata și ér' se gândi cum se facă ea ca sé se scape de Petru. De-odată i-și țise: Se-l omor că atunci mé voiú putea cununa cu iubitul meu și voiú fi tot cu el. Dar' eu sên-gură nu-l pot omori, ci așa voiú face: îl voiú băga slugă pre drăguțul meu, că atunci cu ajutoriul lui mai iute o se isprăvesc; și așa și făcu.

Intr'o séră dete fățarnica de muere lui Petru o béutură ameițóre. Petru cum o beu, și se lăsă pre pat, fu ca mort. Atunci féta se duse la drăguțul ei, și-i spusé ca se vină se omóre pre Petru.

El cum auđi vorbele fetei i-și luă armele, se duse la Petru și-l tăiă tot dărăbele, apoi îl îngopará în grădină.

Acasă la tata lui Petru s'au ivit pre năframă trei picuri de sânge. Tatăl lui Petru cum a véđut acésta n'a mai stat se plângă și se jălécă, ci a alergat la câni și le-a țis:

»Dragii mei și cânií mei!» »Lăsați oile că le voiú păđi eu, și duceți-vé la Petru că el e în primejdie de mórte; Duceți-vé cât poteți de iute, și-l scăpați!» Atunci cânií numai stătură la în-

doială, ci cât ai număra până la zece, și fură la Impăratul verde. Vești bine ei șciau că unde-i stăpânul lor. Acolo aflară grópa, și cu labele scormoniră și scóseră bucată câte bucată din bietul Petru, și punându-le una lângă alta suflară odată preste ele, și de loc înviă Petru; se sculă ca din somn și frecându-se la ochi șa: Mult am dormit! Mult ai mai fi dormit stăpâne, de nu eram noi se te înviem. Ve mulțămesc dragii mei câni, și acum se stați tot pre lângă mine, și se-mi fi-ți într'ajutoriu.

Petru cât se vėdu ără-și voinic ca mainainte, se hotări se-și izbândescă și el de fățarnica de muere și de drăguțul ei. Decă spusē cânilor tótă întemplantarea și le porunci sē se facă doi moși bėtrâni, bėtrâni, cu barba și pėrul alb ca la óie, ăr' el se făcu un armėsariu d'ă-i împėrătesci. Moși duseră armėsariul de frėu, unul de o parte, altul de altă parte, și-l scóseră în tėrg ca se-l vėndă, cerėnd pre el o mie de galbeni.

Cum auđiau cumpėratori de prețul cel mare ce-l ceriau moși pre armėsariu se scărpinau după ureche și điciau: »Apoi de, calul e bun dar' o mie de galbeni ără-s frumoși bani și nu-i dă omul pre o carne de cal!« Așa điciau cumpėratori și se duciau nevėđėnd.

Mai pre urmă ēcă veni un cumpėratori și întrebă la cal; era drăguțul fetei Impėratului verde. El vėđėnd calul îi plăcu de el și-l cumpėră cu o mie de galbeni. Calul era înșelat gata, nu-mai se te aruncă în spinarea lui.

Feciorul de boeriu cum eși cu calul din desime, se aruncă în șeuă, îi dede pintenă, și calul mergea cu el de mânca pământul. Când fură aprópe de curțile Impėrătesci sări calul cu el și-l aruncară preste cap ca la 20 de pași de-i săriră stele vėđi din ochi. Feciorul de boeriu mánios încălecă a dóua óră, dar' acum calul îl trėnti așa de tare, de bietul om nu s'a mai sculat ci a rėmas mort.

Slugile Impėratului alergară prinseră calul ca se nu se sângere alergând, și-l băgară în grajd; ăr' pre mort îl duseră în lăuntru. Féta împėratului cum i-și vėdu drăguțul mort, începu a plänge și se dusē în grajd la cal sē-l vėdă ce fel de cal îi ála care i-a omorit drăguțul. Cum vėdu féta calul îl cunoscú de pre ochi că acesta trebue se fie Petru. De-ocamdată nu șașē nimic, ci eși afară ără-și cu gândul că cum ăr' face se-l omóre. Asta era mai ușor la părere, dar' mai greu la îndeplinire căci de... calul era năsdra-vėn, și cu cei năsdraveni ără-și năsdraveni pot brezda alții nu.

Impėratul iubia tare calul, căci el era cel mai frumos cal din grajdul împėrătesc, féta șcia acēsta, dar' nu șcia alta; adecă nu șcia cum sē-l prăpădescă.

Intr'o đi ese Impėratul cu féta lui la preumblare, în căruța. Căruța era trasă numai de un cal, de calul cel năsdra-vėn.

Acum i-și gândi Petru, acum e acum, mai bine se o omor eu acum, că ea tot are de gând se înē omóre pre mine mai târđiu.

Impăratul verde mâna sêngur calul, ér' féta țenea sbiciul și din când în când trăgea féta câte una pre spate a ciudă. Dela o vreme calul se spăria și nime nu mai potu pune mâna pre el. Căruța se răsturnă și pre Impărat cu tot cu féta îi prinseră roțile dela căruță între spițe și-i făcură, dărăbele.

Ast'fel î-și luă pedépsa féta cea fățarnică a Impăratului verde, dar' și care știu-să despre tóte trebile fetei sale, dar' nu-i đise-să nimic. Ómenii credeau că ginerele Impăratului, adecă Petru e dus în țeri streine, căci điseră ei: nime nu șcia de blăstămățiile fetei.

Calul cu căruța nu se mai opri până la pórta Impăratului verde. Slugile Impăratului cum vėdură căruța sêngură și plină de sânge înțeleseră că nu era lucru bun, decí alergară după stăpânul lor, dar' se întâlneră cu alții, cari îi aduciau acasă pre amėndoi învăluți într'o ponévă.

Chiar' când intrară cu morții în curte, veni și Petru despre care credea lumea că e dus în străinătate.

Impăratul cu féta lui fură îngropați a dóua đii cu mare cinste și paradă, ér' a treia đii poporul și Domni țerii aceluia rėdicară pre tron pre Petru și-l puseră Domn și Impărat în locul socru-s'o.

Petru nu spusė la nime, chiar' nici la tatăl sėu despre întėmplarea asta, numai cãniul lui cei credincioși știură. Petru adusă pre tatăl sėu și cãniul la curtea sa, apoi se cunună cu féta Impăratului roșu care se îndrăgosti-sė și muria după el.

Apoi făcu o nuntă știți cólea de celea împărătesci care ținu o sėptemână încheiată.

Impăratul Petru era om bun de acea poporul îl iubia; el micșoră dările poporului, și ajuta pre cei sėraci cu banı, și astfel rămănu numele lui de poveste până astăzi.

Cu împărătesa lui trăi fórte bine căci era iubire la mijloc și unde e iubire acolo e și Domneđu, și de n'au murit — și astăzi trăesc.

Iar' eu mă sui pr'o șa
Și vė povestii așa.

Auđită în comuna Furling.

Răsplata lui Domneșeu.

A fost odată ca nici odată...

A fost odată într'un sat un om bogat, bogat, bună oră cum era la noi bogătoiu Mihuț Măda. Avea omul acela vaci multe, oi cu sutele, boi ca la spăii, cai de nu-i putea-i prinde de sêlbaticî, căși frumoșe, holde multe, scurt dis era foarte bogat, cel mai bogat om din tot ținutul acela.

Avere avé destulă, ba dóră prea multă omul nostru din poveste, dar' era și sgârcit preste măsură, nu făcea bine la nime; de venia vr'un cerșitoriū la el, îl scotea tot d'a dóua din casă, nu mergea în domineci și sêrbători la biserică, pentru-că acolo se âmbla cu tasul și trebuia se dee câte un cruceriū; apoi î-și gândia el; într'un an îs multe domineci și sêrbători, apoi de voiū merge eu tot la beserică și tot se dau câte un cruceriū, apoi unde ajung... Am mers la beserică când m'am botezat, și m'am cununat, și voiū merge când m'or' îngropa, așa î-și đicea bogatul nostru.

El în domineci și în sêrbători lucra ca și-n celelalte đile, și de lucrat lucra numai el cu muierea, căci copii nu aveau, nici slugi multe nu ținneau, căci la slugi trebuie mâncare și haine, și apoi nici slugile nu bași pesteau la el.

De mâncat mânca bogatul ce-i pica în mână, nu făcea alegere; postia tóte posturile de peste

an, dar' nu din smerenie și că așa învétă beserica nóstră, nu, la așa ceva nici nu gândia el, ci el postia de sgârcit ce era ca se nu se gate bucatele, de mâncat nu mânca nici odată sê se sature și chiar' el nâscoci-sê proverbiul despre ómenii ce mîncă mult că — »își mîncă și norocul.« La méșa lui tot-déuna aflai numai un fel de mâncare, căci bucatele cele bune și cu preț le vindea ca se capete bani, și banii îi ținneau în pungă și numai ca cu cleștele scotea și chinezul darea (porția) dela el.

Era într'o sêrbătoare. Bogatul nostru își aduna-sê grânele depre câmp acasă, și se puse-sê mai cu un om se îmblătescă la grâu.

Ómenii ceialalți din sat erau la beserică, bogatul nostru însê și cu »năimitoriul« sêu lucrau bərbătesce.

Dar' se știți că bogatul nu-și puna năimitori mulți; el lucra sêngur și cu muierea lui, acum însê fiind sêrbătoare afla-sê un biet om sêrac care îi lucra lesne numai pre mâncare și pre un snop de grâu. Bietul năimitoriū era un om sêrac și avé șasê copii micuți; neavênd nici o bucătura de pâne pre mésză fu silit a merge la lucru chiar' și într'o sêrbătoare mare ca aceea, căci împrumut nu voi-sê nime se-i de-a nimic, și apoi se cerșescă îi era rușine. Clopotele la beserică trăgiau de liturgie, ér' ei lucrau de-i trecuseră sudorile. Bogatul una într'una sfădia pre năimitoriū se lucre mai cu inimă, căci vine séra, și apoi nu-i plătescă decă nu vede sporiū.

Precând lucrau ei mai cu nădejde, écă vëd venind doi cerșitorî; era Domneđeu însu-și și cu Sf. Petru cari se coborîseră chiar' atuncî pre pământ ca se mai vëdă nedreptățile din lume. Tre-când pre lângă casa omului bogat ăisă Sf. Petru: »Dómne! hai se întrăm la bogatul acesta, că dóră ne va da ceva, căci vëd că are jîređi de grâu ca un spăiă!«

Haida Petre, numai se șci că el ne va da o spovadă bună, dar' altă nimic, grăi Domneđeu sântul. Bogatul cum îi vëđu că vréu să se abată pre la el, încuiă ușa, ca se nu pótă întra.

Cerșitorii însă nu șci cum făcură că deschiseră ușa, și se băgară în curte. Cum îi vëđu bogatul se aprinsă de mânie și le ăisă:

»Mișeilor! dar' ce căutați la mine? nam nimic se vë dau, duceți-vë căci altcum vë croesc vr'o două cu îmblaciul ăsta, de vë sar stele verđi din ochi.«

Atuncî cerșitorii plecară, ér' năimitoriul bogatului le ăisă:

»Stați ómenî bunî, că vë dau eu plata mea de astăđi!« apoi se rogă de bogat se-i de-a plata adecă snopul de grâu, pre care apoi îl dede cerșitorilor ăicând: »ține-ți snopul acesta Domneđeu se mă erte că am lucrat astăđi în ăi de sərbătóre când nu se cade. Domneđeu luă snopul cu mulțamită, apoi dându-së cu el de o parte, scósë din busunar vr'o două »băticele« (chibrite) le aprinsë, și cu ele aprinsë snopul. Dar' o minune! căci arsë numai plevele, și paele, ér' hóbele de grâu rëmaseră grămadă roșii ca jeghiul.

Apoi luă Dumneđeu o măsură (spene) și-l măsură, și află în acel grâu un meț, adecă trei măsurî.

Și ăisă Domneđeu năimitoriului.

»Om bune! étă din grăul ce ni-ai dat or'eșit trei măsurî; nu se cade se luăm noi tot, érá D.-Ta nimic, ci sē-l împărțim pre capete, noi suntem doi decî vom lua două măsurî, ér' a treia măsură ia-o D.-Tta, că vëd că escî om sē-rac, dar' cu inimă bună, și temětoriū de Domneđeu!« I-ți mulțamim ăisă S. Petru, Domneđeu se-ți rēsplătēscă acéstă binefacere.

Și plecară cerșitorii cu sacul cu grâu în spate; ér' omul bogat ăisă năimitoriului: Fiindcă te-ai zăbovit uitându-te la cerșitorî, și n'ai lucrat cum trebuie, se șci că din mēsură de grâu î-ți trag jumătate.

Dar' trage macar tot, că tot eu cu mēsură acea n'oi mai sērăci decum sunt, dar' nicî D.-Ta nu te-i mai îmbogăți, ăisă năimitoriul.

Și cum ăisă sgârcitul de bogat așa și făcu. După-ce se însēră de nu se mai vedea nimic, se lăsară dela lucru, cinară ceva și ăisă bogatul năimitoriului:

»Pre mâne nu-mî mai trebuiești, du-te unde-ți poți căpēta de lucru!«

Năimitoriul luându-și grăul ăisă »nópte bună« și plecă cătră casă, ér' bogatul rēmânēnd numai sēngur cu muerea îi ăisă acesteia: »Tu muere, n'ai vëđut tu erî ceva? n'ai vëđut cum făcură cerșitorii de scóseră dintr'un snop de grâu un meț, precând noi proști plătăm atăta banî, și ne

chinuim de numai putem, până îl scótem din plévă; și apoi abia dintr'o perciță (cruce de grâu) două scótem atâta, cât ei dintr'un snop. Șci ce! eu am gândit se facem și noi ca cerșitorii, se aprindem jiređile și se ne câștigăm numai sacii.

La asta și eu m'am gândit bărbățele ăisē muerea și așa se și facem. Apoi luară încă atuncī îndată câți-va tăciuni aprinși și muerea de o parte, ér' el de altă parte, aprinseră tóte jiređile, apoi se dúseră prin cămară se caute sacii.

Prela međul nopții tóte jiređile fură arsē, dar' grăul nu se alese-sē de o parte, ci se făcu-sē tot numai scrum și »gară« (cenușă de pae aprinsă).

Acum vėđu bogatul că e pierdut, căci până la celalalt seceriș trebuia se cumpere bucate căci n'avea.

Nēcăjit se culcă bogatul, dar' nu potu de fel dormi, somnul nu se prindea de ochii lui, tótă nóptea o petrecu vorbind cu muerea, și smulgându-și părul de nēcaz; el începu a cărti în contra lui Domneđu și înjura pre cerșitorii dela cari învăța-sē se-și aprindă grăul. Cum se va face diuă ăicea bogatul mă duc după ei (adecă după cerșitorii) și unde îi ajung, acolo le suc grumađii; atâta pagubă se-mi făcă ei mie, Dómne, Dómne ia-mē mai bine, sēracul de mine unde ajung eu acuma. Așa se văita sgârcitul de bogat și se întorcia în pat când pr'o parte când pre alta, dar' de dormit nu potea dormi.

De cătră diminéță însē în rėversatul zorilor așpi atât bogatul cât și muerea lui, atuncī se porni de cătră sóre a bate un vėnt mare.

Vėntul luă cenușa și gara aprinsă și o dusē de parte pre casă, pre șură, pre cămeri, și pre grajduři și tóte se aprinseră și se făcu un foc mare, mare.

Flacările ajungiau până la nori. Ómenii din sat alergară se stingă focul dar' nu-l potură, și astfel flacările furiósē mistuiră tot, tot.

Bogatul și muerea lui fură aflați a dóua ăi dar' — scrum.

Sērmenii și-au luat pedėpsa.

Năimitoriul bogatului mănēđi voind sē se ducă cu grăul la móră se-și făcă mănecare la copilași, mare-i fu mirarea când voind se rėdice sacul cu grâu în cărcă, auđi în lăuntru zdrăncă-nind. El deslegă sacul se caute în lăuntru, când colo ce vėđu? Numai era grâu în sac ci galbeni. Acum pricepu el că cei doi călėtori n'au fost alții decăt însu-și Domneđu, cu sluga sa cea credinciosă.

El căđu în genunchi și cu lacrimi în ochi mulțami lui Domneđu dela carele vine tot darul și ajutoriul.

Când auđi el și de cele întēplate cu bogatul ăisē:

»Drept ești tu Dómne! Tu rėsplătesci celor bunī cu bine, ér' celor rēi cu rėu; dreptatea e numai la tine!«

Omul cel sērac după acea se dusē la tērg, i-și cumpără o vacă ca se aibă copilașilor lapte, cumpără doi trăgători, i-și făcu casă, și deveni om cu stare și cu ómenie.

El trăi liniștit și mulțumit cu cele ce i le trimitea Domnedu, și unde nu mai putea ajuta pre cei săraci și lipsiți, și la toți povești întem- plarea bogatului sgarcit adăugând la urma: Da-ți seracilor și îi miluiri căci lui Domnedu dati. Din povestea acesta se vede iubitor ceti- tori că așa răspătesce Domnedu tuturor ôme- nilor celor buni cu bine, er' celor rei cu rêu, căci el este drept.

Feta moșului și feta babei.

▼ fost odată dragii mei, un moș bêtân, și ave numai o feta. Feta moșului era tare bâr- bătă și harnică de nu-i găsi-ai păreche în șapte sate. Prelângă harnicie mai era feta moșului și frumôsa, ca ruptă din sore. — Ea se scula mai de dimineța și grijea prin casă și curte, torcea, țesea și era foc pre lucru. Moșu o iubia tare pentru bârbația ei, și vrând se o mai cruțe o lăcă dela lucru, se căsători cu o babă, carea ave și ea o feta. Feta babil înse era o lenegă, o îm- puită, deși a mânca îi era lene — dar se lu- cre ceva. Apoi mai era feta babil și urta, —

Cu toate acestea baba o iubia tare, căci era feta ei, precând pre feta moșului o urta, și nu ave ochi se o vadă. Unde era lucrul cel mai greu numai feta moșului trebuia se pună mâna, pre- când feta babil se tragea înapoi dela ori-ce lu- cru. Și apoi cu toate că feta moșului făcea toate lucrurile iute și bine, de nu-i putea băga vina nici cât e negru sub unghie, totuși baba dicea, că nu-i bine, și o sădăia, și o necăja, de-i venea bițetei fete se i-a lumea în cap. Asta voia și baba: se o vedă urnită din casă, și de multe ori se sfădia și cu moșul pentru ea; ba odata se necăji-se ba într'ată, încât dise moșului: » Se știi moșule!

*daca
BR*

că de nu-ți zogoni féta din casă, pâne și sare dintr'un blid cu tine nu mai mânânc, — orî eu cu tine, orî ea; amêndouë nici-odată!»

Bietul moș vedea bine că féta lui nu-i de vină, ei dar' baba îl lua-sê pre dinainte și pace, și nici chip nu era ca se-i pôta astupa gura :

II.

Pre la međul noptîi însê, baba se sculă și turnă apă pre foc, ca sê-l stêngă, ca astfel se-i pôta băga vină, că nu înveli-sê bine focul. Diminéța se scólă féta moșului ca de obicei se făcă focul pre vatră, și când dă sê-l desvelue, nu află nici o scântee. Supêrată căci șcia ce o așcéptă din partea mamei sale maștere, eși afară din casă, se vedă unde-va lumină. Se uită în tôte părțile, dar' nu vèđu nicăiri nici o zare de lumină.

Desnădăjduită vru se între érá-și în casă, când din spre rêsărit i se păru că licureșce o rază de lumină. Plină de bucurie, nu se socoti mult, ci plecă într'acolo, se aducă puținel foc, ca se ațîte și pre al ei.

Se dusê, se dusê dar' la foc numai ajunsê.

In calea sa însê dede féta de un mër plin de omizi, carî îi mâncașeră și frunza de pre el.

Cum o vèđu mërul îi đisê: »Fată mare! féta mare! ce te grăbești așa de tare? i-a vino de mē curăță de omizi că la rē'ntórcere ți-oi da mere de aur se mânânci!» Féta bărbată cum era, se sui ca veverița în mēr, îl curățî de omizi și

uscăturî, și porni mai departe, bucurósă că a potut face un lucru bun.

Nu mersê mult féta, și trecu prelângă un isvor, care îi đisê: »Fétă mare! féta mare! ce te grăbesci așa de tare? i-a vină de mē curățesce de noroiu, că la rē'ntórcere ți-oi da apă rēce se bei!»

Féta î-și sufulcă mânecile până după cote, și cât ai bate în pãlmi, isvorul fu rânit, și făcut ca oglinda de-i vedea-ai fundul prin apă; apoi plecă mai departe.

Se dusê ea cât se mai dusê, și apoi étă un cuptoriu de pâne plin de cenușă și deslipit îi đisê: »Fétă mare, féta mare! ce te grăbești așa de tare? i-a vino de mē curăță de cenușă, mē lipesce, și-mi dă foc, că și eu la rē'ntórcere ți-oi da pâne caldă se mânânci!» Féta harnică cum era, în fuga mare curățî cuptoriul de cenușă, îl lipi, îi dede foc, și haid înainte. Mersê cât mersê féta, până ce ajunsê la o casă frumósă.

III.

Fiind-că era séră și dincolo de casă se întindea o pădure mare, féta se hotărî se céră găzduire preste nópte la acea casă. Bātu dară de trei orî în pôrtă, și din lăuntru întrebă un glas de femee: — »Cine este?» — »Sunt o féta bună» đisê ea. — »Décă ești féta bună întră, ér' decă ești féta rea, nu intra, că am o cățelusă lătrătóre, și o vacă împungătóre, care te va omorî!»

— »Sunt fétă bună, răspunsă féta moşului, dar' mama mi-a murit, şi mama de acum nu vré se mă mai védă în ochi.« — »Apoi bine đisë sânta Vineri, decă voeşci te bag slujnică, că tot am lipsă de o fétă bună.« Féta primi cu mulţămire, şi se tocmi slujnică la sânta Vineri.

Incă în acea séră îi arătă sânta Vineri locul, unde se şéză şi ce se lucre mâne đi. — »Se faci, đisë sânta mâncare la puii mei din curte, dar' se nu fie mâncarea nici prea caldă nici rece. Apoi se măturî prin casă şi curte până viu eu dela biserică.« — »Aşa voiŭ face« đisë féta şi se culcă.

Diminéţa plecă sânta la biserică, ér' féta se pusé şi făcu puilor de mâncare. Apoi îi chemă: pui, pui, pui, pui, cum se strigă puii de găină; când colo ce se veđi? veniră fel de fel de leghióne, şerpî, bróşce, bălaurî, şopârle, şi nevăstuici şi alte animale, tóte cu gurile căscate. Féta nu se spăriă, că aşa îi đise-sé sânta se nu se sparie, — şi le aruncă mâncarea ce li-o făcusé; Lighiónele începură a mânca, şi apoi se duseră érá-şî de unde veniseră.

Când veni sânta şi întră în casă, află casa măturată ca oglinda, paturile aşternute, şi tóte lucrurile pusé fie-care la locul lor. Când veđură lighiónele pre sânta îi spuseră, că nici o slujnică nu au căutat de ele aşa bine ca cea de acum.

Aşa urmă féta mai multe săptămâni de-arêndul, şi sânta era fórte mulţămită cu dênşa.

IV.

Intr'o đi pusé sânta pre fétă ca se-i caute în cap.

Féta începu ai căuta în cap, dar' într'acea o ajunsé un dor de casă aşa de mare, încât începu a plânge, şi lacrămile ei căđură şi pre obrazul sântei.

— Ce ŷi-e fétă de plângî? o întrebă sânta!
— »Mi dor de tata, răspunsă féta, că nu şciu ce o fi făcut, şi te rog maică se-mî dai voe, ca se mă duc acasă!«

— »I-ŷi dau voe, cum se nu«, răspunsé sânta, dar' fiind că mai slujit aşa de bine, étă prelângă simbrie i-ŷi dau voe se-ŷi alegî din pivniţa mea ce voeşci.« Sânta mersé cu féta în pivniţa şi îi arătă fel de fel de lăđi mai mari şi mai mici, mai urîte şi mai frumóse, şi îi đisë se-şî alegă una.

Féta i-şî đisë: Se iau o ladă de aceste mari şi frumóse nu ar' fi cu cale, căci nu am slujit cine şcie cât, mai bine i-au una mai urită şi mai mică, după starea mea. Aşa şi făcu féta, luă lada subsuórá, sărută mâna sântei, îi mulţami frumos, şi plecă cătră casă. Pre la améđi îi veni fóme fetei, şi ar' fi mâncat bucuros orî şi ce, dar' n'avea. Atuncî numai ce se pomeni, că a ajuns la cuptoriul de pâne, pre care-l curăŷi-sé de cenuşă. Cuptoriul cum o veđu o chemă şi-i dede pâne caldă şi albă ca ~~lămiseră~~. Féta mânca şi-i prii aşa de bine, ca nici când altădată.

După-ce se odichi puŷin ér' plecă la drum şi nu mersé mult când ét'o ajunsé la isvorul, pre care-l curăŷi-sé de noroiŭ.

Cum o vëdu isvorul o chemă și-i dede apă răce ca ghëta și limpede ca criștalul. Féta fiind sëtôsă bëu cu poftă apă și ér' plecă la drum. Nu mersë mult féta și 'ajunsë la mërul, ce-l curăți-së de omizi. Cum o vëdu mërul, o pofti së se odichnëscă la umbra lui pre frunzë verđi și-i dădu mere galbine ca aurul și dulci ca zăcharul se mânânce. Féta mîncă și î-și mai luă și cu sêne și ér' plecă la drum. Cătră séră ajunsë acasă. In prag întâlni pre bëtânul sëu tată, care o așcepta cu ânima curată. Cum o vëdu o strënsë în brațe, o sărutără de miș de ori și plânsë de bucurie.

Apoi întrără în casă, unde povesti féta tôte pățeniile ei, și deschisë lada, ca se védă ce va fi în ea. Când colo ce se veđi? Fel de fel de lucruri scumpe și frumöse, haine cusute numai cu fir și cu aur, tot ce trebue la o mirésă, ba mai mult pre fundul lăđii află o salbă de galbeni, una de taleri, și un ghiordan de mărgele numai se le pună la grumazi.

Vë poteți închipui bucuria fetei și nęcazul babei, când vëdu câte scumpeturi are féta moșului, ér' a ei nu are nimic. Inghița noduri sëci biata babă, dar' n'avé ce face.

V.

Mâneđi însë cum se crepă de điuă î-și chemă baba féta la sêne, și îi đisë: »Tu féta mea, ai audit cum a făcut féta asta de și-a cășcigat atâtea scumpëtăți, se te duci și tu, și la mine se nu te întorci, fără astfel de bogății, ai audit?»

Féta se scărpină în ceafă, dar' trebui se plece, căci baba nu-i da răgaz.

Se dusë dară féta și merse cât mersë până ce ajunsë și ea la mërul, pre care-l curăți-së féta moșului. Cum o vëdu mërul îi đisë: »Fétă mare! féta mare! ce te grăbeșci așa de tare!? i-a vino de më curățeșce de omizi, că la rëntórcere ți-oi da mere de aur se mânânci.« — »Ba, răspunsë féta că dóră n'am bolândit eu së-mi rup hainele în clenciurile tale și se-mi zdrăghii mânila, nu — și se dusë féta mai departe.

Nu mersë mult și ajunsë la isvor. Isvorul asëmenea îi đisë: — »Fată mare! féta mare! ce te grăbeșci așa de tare? i-a vino de më curățeșce de noroiu, că la rëntórcere ți-oi da apă răce se bei.« — »Ba curățescă-te cine te-a făcut« răspun-së féta și plecă mai departe.

Mersë cât mersë și dede de cuptoriu. Cuptoriul îi đisë: »Fétă mare! féta mare! ce te grăbeșci așa de tare? i-a vino de më curățeșce de cenușă, și-mi dă foc, că la rëntórcere ți-oi da pâne caldă se mânânci.« — »Ba no fi se-mi umplu eu hainele și ochii de cenușă, nu« — și ér' plecă mai departe. Nu mersë mult și ajunsë la pădurea, lângă care era casa S. Vineri. Fiind séră și fiindu-i și ei frică a merge mai departe se hotări se céră selaș preste nópte la stăpâna acelei case.

Bātu de trei ori în pórtă, și cine-va din lăuntru o și întrebă, cine este? Sunt o féta bună și am plecat în lume, se-mi caut un loc de slujnică răspunsë féta.

— »Dacă ești într'adevăr fătă bună cum dicit, te primesc, căci chiar' acum am lipsă de o slujnică bună, ér' de ești fătă rea, mergi mai departe, că am o cățea lătrătoare și o vacă împungătoare, care te va omori,« îi dîsă sânta.

— »Sunt bună,« răspunsă fătă, și întră în curte. Sânta o condusă într'o chilie, îi dede de mâncare, și-i arătă un pat se dórma până diminéța.

VI.

Cum se crepă de diuă, și începură cocoșii a cânta, sânta fu în picioare, se îmbracă și se dusă se scóle fătă, carea dormea dusă.

După ce-i arătă sânta ce se facă și cum se facă, plecă la biserică, ér' fătă leniósă nu se apucă îndată de lucru, ci se trânti ér' în pat, și adurmi de nou. Când-va se pomeni, dar' atunci era târziu; se apucă mai ântâiū se facă mâncare la puii sântei. Grăbindu-să însă se gate și celelalte lucruri, nu potu sta până să se rēcescă mâncarea, ci o aruncă puilor așa ferbinte cum era, și lighiónele mâncându-o unele muriră îndată, ér' altele rămaseră bolnave.

Fătă nu mai avu vreme a mătura și a griji prin casă, căci veni sânta. Puii cum o vędură venind îi eșiră în cale, și-i spuseră cu gurile arsă, că așa rău căutate nu au fost nici-odată, și de va mai rămânea mult acea slujnică, apoi tóte au se móră. Intrând sânta în casă, vędu neorënduiéla cea mai mare. Sânta nici nu mai avu vreme a mustra pre fătă leniósă, căci ea îi dîsă înainte:

»Maică Vineri! mi s'a făcut dor de părinți, dă-mi plata și mă lasă se mă duc la mama.« »Apoi bine« — dîsă sânta, »hai cu mine în pivniță se-ți alegi o ladă, că aia ți-a fi sîmbria.« Fătă abia apucă aceste vorbe, mersă cu sânta în pivniță, și-și alesă lada cea mai frumósă ce o vędu. — »Ia-o,« dîsă sânta, »dăcă ți-ai ales'o chiar' aia, dar' se nu o deschidți până acasă, și atunci se fi numai tu cu mamă-ta.« Fătă nu apucă se-i spună sânta de tot, și fără a-și lua sánătate bună plecă.

După-ce a mers o postată de drum ajunsă la cuptoriul de pâne, prelângă care trecusă mainainte, și fiind flămândă vru se-și ia câte-va pituțe calde se mânânce, dar' cuptoriul îi umplu ochii de cenușă și nu vru se-i de-a nimic.

Năcăjită și ruptă de fóme plecă mai departe, și ajunsă la isvorul, pre care nu voise a-l curăți de noroiū; aci vru să se plece se bea puțină apă, dar' isvorul de-odată i-și schimbă apa frumósă, în noroiū, și biata fătă nu potu bea nici o înghițitură de apă.

Mersă mai departe și ajunsă la măr. Aci voi biata fătă să se odihnescă la umbră, și se mânânce vr'o două mere, căci numai putea de flămândă și ostenită ce era, ei dar' mărul o lovea cu crengile preste obraz, și nu voia se o lase nici la umbră, dar' se-i dee mere.

Năcăjită până în suflet plecă fătă mai departe, și nu se opri până acasă. Acolo chemă numai pre mamă-sa în odae, se deschidă lada, cređend că o se afle și ea fel de fel de scumpătăți, dar' ghiciți ce află?

Din ladă eşiră fel de fel de lighiône, care le mâncară pre amëndouë și pre mamă și pre fétă.

Vestea acésta se lăți iute în tot satul, și toți ómenii clătinau din cap și diceau : »Așa rēsplătesce D.-deu celui bun și harnic cu bine, ér' celui rēu și leneș ér' cu rēu, căci el este drept!«

Féta moșului după acea se căsători cu un fecior frumos din sat, și fiind amëndoi harnici, își căștigară o avere frumósă, și trăiau în pace, și în bună înțelegere ca nișce ómenii de omenie, și de n'au murit, și astăzi mai trăesc.

Auđită și scrisă în Valeadină.

Pipëruș Petru și Mistrița hoțul.

A fost odată ca nici odată, că decă n'ar' fi fost, nu va-și ști-o minți de-a rost.

A fost odată un Impērat puternic și bogat, și se numia Impēratul Roșu. Impēratul acela avé o Impērătésă așa de frumósă, încât decă ai fi vėđut'o, ți-ar' fi dat în gând se-i mănci ochiū de drag.

Dar' lor nu le tigneă bogăția, căci n'aveau copii.

Vedeți Dvóstre cinstiți ómenii de omenie că e rēu când omul se gândesce că o îmbētrâni, și nu are cine se-i pórte de grijă la nepotiță.

Odată împērătésă mătura prin casă, — că pre atunci nu era lumea așa fálósă, și măturând a aflat pre jos o bóbă de piperiū. Impērătésă ridică bóbă și o pusé pre mėsă, dar' bóbă ér' a sărit jos; ea ér' a pus'o pre mėsă, bóbă ér' a sărit jos.

Atunci împērătésă a ridicat'o de jos și a înghitit'o.

Din minutul acela, împērătésă a băgat de sémă, că în scurtă vreme va avé ce a dorit, adecă un copil. La 6 luni a început copilul se plângă în fólele mamei sale, și încă așa de tare, de nu mai pōteau nici vecinii sē se odihnescă de plânsul lui. Făgăduitu-ia, că-i va da câte tóte

când îl va naște, dar' înzedar. Décă vëdu în sfër-
șiț că nu mai tace, s'a necăjit și l'a blăstemat
că se de-a Domneșeu se nu se pótă însura, până
nu-l va cununa Mistriță hoțul de țeră. Copilul
atunci îndată a tăcut.

Când a venit vremea, a născut Impărătesa
un copil frumos și i-a pus numele Pipëruș Pe-
tru. Copilul creștea într'o ți ca în 9 și în 9 ca
în 99. — Anii trecură și copilul ajunsă de în-
surat. Intr'o ți țișă Impăratul cătră Pipëruș Pe-
tru: »Dragul meu! a venit vremea se ne gândim
se te însurăm. Spune-mi care fétă i-ți place, că
eu te las se-ți alegi tu!« Pipëruș țișă: »Bine
tată! dar' căutatumi-a-ți naș?« — »Noi avem naș
care te-a botezat,« răspunsă Impăratul. »Ba nu
tată« țișă Pipëruș — »că mama m'a blăstemat
se-mi fie naș Mistriță hoțul de țeră!«

S'a încercat mumă-sa și tată-so se-i spună,
că a țiș numai așa de necaz, că în necaz câte
nu țiș omul — dar' n'au avut ce-i face. El se
rogă se-i pună merinde în straiță și se-i de-a un
burduș de galbeni, că merge se caute pre nașu-so.
După-ce se găta de drum, i-și luă sănătate dela
părinți, și mersă multă lume și împărăție, Dom-
neșeu cu noi se fie — nu vë apucați de vorbit,
că mai am de mințit.

Pipëruș Petru a eșit din împărăția tatălui său,
și a ajuns în împărăția Impăratului galben, dar'
de Mistriță n'a mai dat. Intr'o ți, cam pre la
amăzi ajunsă într'o pădure. Acolo vëdu patru
ómeni ciopliind la un lemn. — »Bun lucru, ómeni
buni!« — țișă Pipëruș. — »Bun și nu prea!«

răspunseră ómenii. — »Și pentru-ce?« întrebă
Petru. Ér' unul din ei țișă: »Noi nu cioplim
lemnul se punem talpă la casă, ci facem spân-
zurătoare, ca se spênzure pre Mistriță hoțul de țeră!«

Când auđi voinicul nostru îngălbeni și în-
cepu se plângă. Ómenii îl întrebă, că de ce-i
pare lui rëu după un lotru așa de mare? După
ce le spusă cum l'a blăstemat mamă-sa, ómenii
pricepură că nu plânge el de florii de măr și îl
sfătuiră să se ducă la Impăratul să-l roge pentru
Mistriță.

Petru le multămi ómenilor și plecă la Im-
păratul galben. Pre drum însă se întâlni cu un
car cu patru boi, ér' pre dricurile carului era
legat Mistriță cu 99 punți de fier și 99 lăcate
de oțel. După car venia Impăratul într'o căruță
trasă de patru cai. Petru se pusă în genunchi
înaintea cailor, ér' sluga împăratului opri caii în
loc, ca se nu trecă preste el.

Impăratul întrebă pre slugă că de ce nu
mână caii? ér' sluga îi spusă că un om stă în
genuchi înaintea cailor. Impăratul porunci se
aducă pre Petru la el, și-l întrebă, că de ce i s'a
urit de viétă de s'a pus înaintea cailor? Petru îi
spusă, cum l'a blăstemat mumă-sa, cum a ple-
cat se caute pre Mistriță, cum îi spuseră ómenii
din pădure, și pre urmă se rogă să-l slobódă
pre Mistriță, când îl va cântări de trei orii cu
galbeni.

Când se vëdu Mistriță scăpat din fëră, îm-
brățișă pre Petru și-i țișă: »Fine, vino cu mine
se-ți aflu o nevéstă frumósă!« Pipëruș Petru ple-

că cu Mistriță la orașul unde ședea Impăratul galben. Până a nu ajunge în oraș, spusă Mistriță lui Petru, că Impăratul galben are o fătă frumoasă și el i-o fură. Petru îl rogă se nu facă acésta că ér' l'or prinde și atunci nu-l vor mai putea scăpa. Dar' Mistriță îi dîșe rîdînd: »Ei! ei! fine!« bine că am scăpat eu din mînile lor, că acum nici de dracu nu mi-e frică!« Petru nu mai dîșe nimica ci plecă cu nașu-so în oraș. Aci ispitiră pre departe pre slugi că unde dîrme fĕta împĕratului. Din vorbele slugilor aflară că pre ușă nu pot se străbată, că păzesc diua și nóptea șapte cătane. Când însĕră Mistriță îi dede lui Petru o scară de mĕtasă și o măramă. Scara avé la un capĕt dóuĕ cărlige de fier, ca sĕ se prindă unde o arunca, ér' mărma se o pună pre feréstră, ca decă sparge feréstra se nu facă larmă. Ii mai spusĕ, sĕ se ducă la fĕtă și se o mușce în fața de partea dréptă, apoi se bea apă din păhar și se mănĕce din pita care e pre mĕsă, și ér' se iasă afară.

Petru aruncă scara la feréstră unde dormia fĕta, sparsĕ feréstra și întră în casă. Mușcă fĕta în fața de partea dréptă, beu apă din păhar, mănĕcă din pită, și eși afară.

Diminéța se miră fĕta când vĕdu că păharul e mai gol și pita nu e întrĕgă; dar' mai mult se miră când se uită în oglindă și vĕdu că e mușcată. Se dusĕ la tată-so și se plânsĕ, că nu șcie cine a venit la ea nóptea și a mușcat-o? Impĕratul întrebă cătanele dela ușă, dar' ele de unde se șcie? Atunci împĕratul porunci se tae

capetele cătanelor dela ușă, și pusĕ de trei orĭ atâtea la pază.

În nóptea a treia ér' se dusĕ Petru, dar' fĕta s'a prefăcut că dîrme, și când el se plecă se o mușce, fĕta pusĕ mîna pre el și voi se strige straja.

Petru se rogă se nu strige, că el de drag a venit la ea, și ar' vrĕ se o i-a de nevĕstă.

Fĕta atunci aprinsĕ luminarea, și vĕdĕnd așa drag de fecior frumos, se învoi se fugă cu el.

De loc î-și căută hainele și bani de chel-tuială și erau se plece. Dar' fĕta î-și aduse aminte, că tată-so are o telĕgă mică, care când te sui în ea, te duce unde gândeșci. Se dusĕ de adusĕ telĕga, și eșiră afară.

Mersĕră cu Mistriță la un preot de îi cunună; apoi Mistriță le pofti călĕtorie bună, îi sfătui se nu se oprĕscă ničăiri până acasă, și apoi se despărțiră. — Se nu vĕ apuce vr'un urĭt, că mai am de mințit, se ascultați D.-vóstră, că de acum e povestea mai frumoasă. Mersĕră tinerii noștrii cât mersĕră, dela o vreme se vorbiră se mai odihnĕscă puțin la vr'o umbră, căci era tare cald. Cum vorbiră așa făcură.

Feciorul era tare vesel. că după atăta nĕcaz, și-ă aflat așa nevĕstă frumoasă și de veselĭă începu a cănta, căci gândia și el, ca mai multă lume că:

»De căntarea care-mĭ place
Nici dracul n'are ce-mĭ face!«

Dar' sĕracul de el n'a șciut că chiar' dracului nu-i place se audă, că sunt ómenĭ veselĭ,

și le vine a cânta. Dar' ascultați se vă spun ce a pățit din cântecul lui. Smeful cel bătrân l'a aușit cântând și a venit mâniaș cu o falcă în ceriș, și cu una pre pământ, ca se vedă cine cântă în hotarul lui. Póte ve-ți fi aușit, că zmeiș is proști, și apoi zmeul cel bătrân de prost ce era și-a închipuit, că cântă în pricina lui. Dar' el sêracul cânta de ce cânta.

Uitasem se vă spun că Petru cu nevêsta erau în hotarul lui adecă al zmeului. Când a ajuns zmeul cel bătrân la Petru, âstă era adormit cu capul în póla nevêstei lui. Când a vêđut zmeul așă nevastă frumósă, i se făcu inima pară de foc, și de loc îi pocni prin mintea lui cea drăcêscă, se nu-i facă alt rêu, decât se-i fure nevêsta.

Când se pomeni Petru mai i-a nevêstă și telêgă, dêcă ai de unde! Se pusê pre plâns ca un copil mic și plânge, plânge dar' nime nu-l aude.

Și chiar' sê-l fi aușit, lumea asta e rea, că la pușinî le pasă că plânge cineva și e necăjit.

Dela o vreme sê lasă de plâns și sê gândi, pre cine sê afle se-i spună necasul și sê-l róge se-i ajute.

Se socoti sê se ducă se afle ér' pre nașu-so că în altul nu se potea încrede, că îi era frică că în loc se-i ajute, va da de veste zmeului sê se păzêscă.

După multă âmblare se întâlni cu Mistriță, îi spusê ce i s'a întêmplat; dar' nașu-so nu la

luat în batjocură, ci i-a fost milă de el, și i-a făgăduit că-i va afla nevêsta. Mistriță se 'gândi, că altul nu a luat'o fără numai zmeul, căci numai zmeiș âmblă se strice norocul ómenilor.

Plecară deci amêndoi în țera zmeului. Când ajunseră acolo, vêzură pre nevêsta lui Petru la fântână, cu un vas de trei vedre. Că vedeți D-vóstră zmeul e zmeu, el nu caută că féta n'a fost dedată cu lucrul. Mistriță și Petru se duseră la ea și-i spuseră ca se întrebe pre zmeu unde e poterea lui? Pre urmă ei plecară într'o pădure aprópe, acolo era o casă unde ședea o preotêsă vêduvă cu féta ei. Ei se rogară de ea, se-i lase se șadă aici vr'o dóuê trei țile. Preotêsă se învoi.

Când a venit zmeul acasă află nevêsta plângând, și când a întreat'o că de ce plânge, ea đisê că se-i spună unde e poterea lui, sê se jóce cu ea, că i urit se stea tótă điuă sêngură ca cucul.

Smeful đisê, că poterea lui e sub scândura ferestrii. Când a plecat smeful, veni Mistriță și nevêsta îi spusê, ce a đis smeful. Mistriță vêđu, că smeful minți-sê, dar' đisê cătră fină-sa, sê se jóce tótă điuă sub scândura ferestrii și se nu-i facă smefului de mâncare.

Când a venit smeful acasă și ceru se mânce, ea îi spusê că nu i-a potut face mâncare, că s'a jucat sub scândura ferestrii, unde e poterea lui. Smeful i spusê că poterea lui nu e acolo, ci sub pragul ușii.

După-ce a plecat smeful, a venit Mistriță eră, și fină-sa îi spusă unde e puterea smefului. Mistriță cunoscu că ér' e o minciună bună; dar' îi spusă se facă și în ziua asta ca și în ziua cealaltă.

Când veni smeful acasă, află pre nevastă jucându-se la pragul ușei. Atunci el nu-și mai poțea ținea rîsul și țisă: »Ei nevastă, se-ți spun eu unde e puterea mea?

— In pădure este un mistreț; în mistreț este o rață, în rață este un ou; în ou este un bandaon, și acolo e puterea mea!«

Când veni Mistriță și i spusă fină-sa așa, el de loc plecă la preotésă, o rogă se-i de-a vr'o două sfarmături de prescură, și după-ce căpătă, plecă cu Petru în pădure.

Mistrețul le eși înainte și era se-i omóre; dar' când înghiți Mistriță o sfarmătură de prescură, îi veni puterea îndoită, și omori mistrețul. Când despicară mistrețul omoriră rața, din rață luară oul, îl sparseră și omoriră bandaonul. După acea plecară la casa smefului pre care îl aflară mort.

Vă poteți închipui bucuria lui Petru, el i-și luă nevasta și teléga și plecara în țera lor. Când erau aprópe de casa părinților lui Petru, Mistriță sfătui pre finu-so se-și păzescă mai bine nevasta. Petru îi mulțami frumos pentru tot ajutoriul ce i-a dat făgăduindu-i că așa va face. Mistriță s'a dus în lume ér' Petru s'a dus acasă. Părinții lui Petru când îl vedură numai poteau de bucurie, și făcură o nuntă ca la împërați.

Eu ér' au fost acolo de am ajutat; tăiam lemne cu sapa, și aduceam apă cu ciurul, turnam apă în foc se ardă mai bine, am mâncat zamă cu furculița și carne cu lingura. Atâta cinste și daruri am venit la nunta acea, deși câniî âmblau cu colaci în códă. Și de-acolo dela nuntă

Incăle-cai pr'un cocoș
Se nu viu pre jos
Și suii o cóstă ruginósă
Și vē spusē-i o poveste mincinósă.

Comunicată de Măria Drăgan învățătore în comuna Colnic.

Muirea cu piciorușul de găină.

Se mai lungiră noptile, ér' mie î-mi mai veniră în minte minciunile. Se vă mai spun o minciună bună, s'o aveți pr'o săptemână și pr'o lună.

A fost odată ca nici-odată. A fost odată un moș și-o babă. Moșu se chema Têrnăbuc, ér' baba Cătăluța. Ei nu aveau copii și din pricina asta erau tare necăjiți, că nu avé cine se le moștenescă sêrăcia.

Dar' dragul de Domnețu le făcu și lor pre voe, că baba a pornit în altă stare.

Când a fost la 6 luni, copilul a început a plânge în pântecel mamei sale. Se încercară Cătăluța se-și împace copilul, fâgăduindu-i câte în lună și în sóre, dar' copilul și mai tare plângea. Atunci Cătăluța se necăji și țisê: »Se de-a D.țeu se nu te poți însura, până nu vei lua muieria cu piciorușu de găină.

Copilul îndată tăcu că vedî bine cum se nu tacă, când la blăstemat o muierie bêtănă, că dóră muierile ăle bêtâne ci că sunt curate înainte lui Domnețu. Trecură 9 luni ca 9 țile, și baba născu un fecior și îi pusê nume Tănislav; Tănislav creșcea ca din apă, și Têrnăbuc se bucura vedênd că are și el un copil.. De vê-ți cugeta că e minciună, căpetați o palmă bună...

Când ajunsê Tănislav anii de însurat, Têrnăbuc se cugetă sê-l însóre, ca nu cumva se móră și se nu mânce zamă la nunta ficiorului sêu. Dar' Tănislav nu voia se i-a pre alta, fără nu mai pre muieria cu piciorușul de găină, că așa la blăstemat Cătăluța.

Acum se luă Têrnăbuc cu bâta după Cătăluța, că de după gura ei se-i fie copilul de vorba lumii!

Dar' decă Têrnăbuc n'a fost stăpân mai nainte, acum era prea târđiũ, căci Tănislav plecă în lume se-și caute muieria cu piciorușul de găină.

După multă âmblare ajunsê într'o pădure și vedu un iepure șchiop. Tănislav voi se de-a cu bătul în el sê-l omóre, dar' iepurele îi țisê: Tănislave nu mē omorî că de mare bine ți-oi fi, ci mai bine légă-mē la picior se-mi trecă.« Tănislav scósê năframa din buzunariũ rupsê o bucată din ea, legă iepurile la picior și plecă mai departe.

După-ce mai mersê cât-va, vedu un vultur cu aripa ruptă și voi sê-l omóre, dar' vulturul țisê: »Ho! ho! Tănislave! nu mē omorî, că de mare bine ți-oi fi, ci mai bine mē légă la aripă se-mi trecă.« Tănislav legă vulturul la aripă, și ér' plecă mai departe. Pre cale vedu un lup pre care îl ~~ocotiseră~~ nișce câni și nu putea scăpa. Tănislav voi se ajute cânilor, dar' lupul țisê: »Tănislave ajută-mi se scap de câni, că de mare bine ți-oi fi.« Tănislav ajută la lup, îl scăpă de câni și plecă mai departe.

Dela o vreme eși Tănislav din pădure și ajunsă la curțile s. mercuri. Sânta mercuri vădându-l îi dîșe: »Voinice! decă ai ajuns pre aici de necăjit, atunci vino încócî; ér' decă âmbli de sburdad, atunci întórce-te înapoi, că am o cătea cu dinți de fier, și măselele de oțel, praf și pulbere te face.«

Tănislav îi rîspunsă: »Sântă Mercuri! Omul de necăjit plécă sê se vaiete în lume, ér' nu de sburdad!« Apoi îi spusă din fir în pîr tot capêtul cum a fost.

Sânta mercuri îi spusă că muierea cu piciorul de găină e într'o pădure la un smêu. I mai spusă că acolo e o mânăstire și el numai atunci o pôte fura, când se duce la slujbă în mânăstire, că atunci smêul nu merge cu ea. La plecare îi dete un cal, care a fost mai bun.

Tănislav plecă la pădurea unde îi spusă s. mercuri. Aci află mânăstirea în care chiar' atunci se făcea slujbă. Tănislav așceptă până se gătă slujba, atunci luă muierea cu piciorușul de găină, o pusă pre cal și fugi cu ea ca vîntul.

Dar' smêul avé un cal nêdravên care sêmți că Tănislav a furat muierea stăpânului sêu, și începu a râncheza. Smêul întră la el în grajd și îl întrebă:

»Ce-ți este, calul meu? s'a gătat ovêsul de mâncat, orî apa de bêt?« Calul rîspunsă: »Stăpânul meu! nu mi s'a gătat nicî ovêsul nicî apa, dar' am rânchezat că Tănislav ți-a furat muierea!«

Smêul auđi una ca asta era se pocnêscă de necaz și întrebă că pôte ajunge pre Tănislav? Ér'

calul dîșe: »Poți bea, poți mânca, poți dormi și pre Tănislav tot îl ajungî!« Smêul bêu, mîncă și se culcă, apoi se sculă se sui pre cal și ajunsă pre Tănislav aprópe de curțile S. mercuri îi tăiă capul și se întórsă cu muierea acasă.

S. mercuri înviă pre Tănislav și-l trimisă la S. vineri căreia îi spusă tot necazul. S. Vineri îi dete un cal mai bun ca se mai cerce odată, că așa cercă omul necăjit, dór' i-și dă pre léc.

Bine ar' fi se fie și acum muieri ca s. mercuri, ca se-i îndrepte și se-i ajute pre ómenî în necaz, dar' acum:

»De mē jălui la vecin
Până mâne-i satul plin« . . .

Tănislav se dusă cu calul la mânăstire, fură muierea a dóua óră și plecă. Dar' de dracul nu potea scăpa cu una dóuê. Calul smêului cum sêmți, începu a râncheza. Smêul veni sê-l întrebe ca și mainainte, ér' calul îi dîșe: »Stăpâne! Tănislav ér' ți-a furat muierea, dar' se bei și se mîncî și tot îl ajungî!« Smêul mîncă, bêu, se sui pre cal și ajunsă pre Tănislav aprópe de curțile S. Vineri, îi tăiă capul, luă muierea și se întórce înapoi.

S. Vineri înviă pre Tănislav și-l trimisă la S. Dominecă, că pôte va șci ea sê-l îndrepte mai bine. Tănislav se dusă la S. Dominecă, îi spusă tótă întêmplarea, pre urmă o rogă se-i fie milă de el, și se-i ajute. S. Dominecă îi spusă că el numai așa pôte lua muierea, decă va avé

un cal dela mama pădurei. I mai spusă că tre-
bue se slujescă la mama pădurei un an, și atunci
îi va da se-și alégă un cal, care vrea; însă el
acel cal se-l ia, care va mânca jeghiū aprins.

Tănislav se dusă la mama pădurii și îi spu-
să, că se bagă slugă pre un an, dar' nu-i tre-
bue altă simbrie fără se-și alégă un cal care va
vrea. Mama pădurii îl primi și-i spusă, că nu-i
dă altă de lucru, decât se păzescă o iapă. De
cum-va însă va perde iapa, îi va pune capul în
parul gol, care n'are cap, că ceialalți 99 de pari
toți au câte un cap dela slujile cari au perduț
iapa.

Pre atunci era anul numai de trei zile.

Tănislav se dusă séra cu iapa în pădure;
pre la međul nōpții adormi, și când se pomeni,
iapa dracului nu-i ca în palmă. O căută prin
pădure, o strigă pre nume, dar' nu-i și nu-i și
era se fie vai de el, decât n'ar' fi venit la epu-
rile, căruia vē adu-ceți aminte că-i legase picio-
rul, și disă: »Stăpâne, iapa s'a ascuns la noi în
tufe, vino că ți-o dau!»

Plecară amēndoi, află iapa și o dusă la stă-
pânasa. Baba începu a bate iapa și nu a lăsat'o
până nu i-a fāgăduit că se va ascunde mai bine.
In nōptea a dōua se dusă Tănislav ér' cu iapa
la pășune în pădure; dar' acum nu se mai sco-
bori dela ia din spate. Iapa dracului însă cum
sēmți că a adormit, se plecă și-l lasă frumoșel
jos, și na-o unde ea șcia; când se pomeni Ta-
nislav, mai ia iapă decât ai de unde. Nēcăjit ple-
că bietul Tănislav se caute iapa, dar' nu o găsi

picăiri nici n'ar' fi găsit'o de nu era vulturul că-
ruia îi legasă aripa și disă: »Stăpâne! fi pre
pace că îndată î-ți dau eu iapa în mână, s'a
ascuns afurisita după un nor!» Și cât ai bate, în
palmi vulturul î-și întinsă aripile și se ridică în
vineția ceriului, și cât clipesci fu și jos cu iapa
și i-o dede lui Tănislav care o dusă stăpânei
sale. Ba ér' începu a bate iapa că de ce nu s'a
ascuns bine, dar' ea îi disă. »Lasă-mă stăpână,
nu mă bate, că unde mă voiū ascunde eu acum,
nici dracul nu mă mai află.

In nōptea a treia și cea din urmă se hotări
Tănislav se numai dōrmă, dar' somnul îl înșelă,
și așa de greu a adormit, de nu s'ar' mai fi
pomenit, decât nu i s'ar' fi băgat un purece în
ureche care-l trezi din somn. Când se trezi, vē-
đu lângă el lupul, pre care l'a fost scos dela
câni, și-i disă: »Stăpâne! vino cu mine că iapa
s'a făcut un ghem de ață la mama pădurei acasă,
s'a pus sub o trócă și mama pădurii șede pre
trócă. Eu mă duc în grajd la cai, ei se vor spă-
ria și vor da din copite mai al dracului decât
caili lui Săn-Tóder când au spart ferestrelé. Tu
atunci bagă-te în casă, i-a ghemul de sub trócă,
dă cu el de trei ori de pământ, că ér' se va
face iapă cum a fost!»

Tănislav se dusă cu lupul la mama pădurii,
făcu cum îl învățasă lupul, flă iapa și o dede
spānei sale și-și ceru simbria se-și alégă care cal
va vré el se-și ia.

Mama pădurii nu avu ce face, ci lāsă pre
Tănislav se-și alégă un cal. El luă o trócă cu

jeglîni și se dusă la cai, dar' nici unul nu se apropie de jeglîni ci numai o mârțogă ca iapa dadei de slabă. Mama păduriî îl sfătui se nu o ia, că e bătrână și slabă, ci se-și ia alt cal tiner și frumos pre care se-i fie fală a se călări, dar' el nu o ascultă, el î-și luă mârțoga lui și plecă. Când se îndepărtară de mama păduriî, iapa se scutură odată și se făcu un cal frumos, apoi disă: »Stăpâne! cum vrei se te duc, ca vântul orî ca gândul?« — »Ba se mă duci ca gândul, că mi grabă« răspunsă Tănislav.

Cât ai clipi odată din ochi, Tănislav ajunsă la mânăstire, luă muierea și drumu copile!

Calul smēului ér' începu a râncheza și când îl întrebă smēul că pôte ajunge pre Tănislav, el disă: »Stăpâne, se nu beai, se nu mânânci se nu te culci, pre Tănislav tot nu-l mai ajungi, că calul dela el e fratele meu cel mai mic, care e mai iute decât mine!«

Smēul tot trăgea nădejde că-l va ajunge; se sui pre cal și plecă. Când erau cam aprópe de Tănislav, calul smēului numai potu merge ci disă cătră calul lui Tănislav: »Frate! aşcéptă-mă că mi greu!« Calul lui Tănislav răspunsă: »Eu atuncî te voiú aşcepta decă vei arunca pre stăpânul tēu în vineția ceriului, și sē-l sprijonî în copite« Calul smēului făcu așa, și când ajunsă smēul jos, a fost mort, ér' calul lui se dusă și se sărută cu calul lui Tănislav. Muierea lui Tănislav se dede de trei ori preste cap, și se făcu așa de frumósă ca sórele și acum muere ca tóte muerile și fără piciorușul de găină.

Se nu vė fi-ți spăriat că minciuna e pre gătat... Când ajunsă Tănislav acasă, moșu Tėrnăbuc cu baba Cătăluța nu mai poteau de bucurie, și făcură o nuntă sci cólea numai carnea nu se bași ajungea, răchia se găta și hiran numai era.

Tănislav trăia cu muierea lui fórte bine, și decă n'au murit cumva și astăđi trăesc.

Incălecai pr'un arici
Și-o spusei pân' aici
Incălecai pr'o șea
Și v'o spusei așa.

Din comuna Călnic lângă Reșița.

Ginū Costanginū.

A fos odată ca nici-odată, pre când se încălțau purecii în coji de nucă și se duceau la rugă, și după-ce se îmbătau vrăji pre la uși căutau.

A fost odată un moș și o babă, sēraci ca biserica de iepuri. Ei aveau trei feciori și trei fete. Câți de toți? Dar' mórtea le luă toți copii și le lăsă numai o fétă pre care o chema Cătălina.

Moșu era necăjit că nu i-a rămas nici un fecior și de necaz cărtia în contra lui Domnețu sântul. Drept rēsplată, Domnețu a rënduit de i-a făcut baba un fecior, dar' acela era țiu șerpe și nóptea om. Acum moșul n'avea ce se facă că ce e dela Domnețu nu póte strica, dar' se vorbi cu baba și cu Cătălina se nu spună la nime, că e om nóptea, ci se rēmână că e șerpe. Șerpelui îi puseră nume Ginū Costanginū. Ginū creșcea ca din apă așa că nu mai încăpu în trócă, ci îl pusē într'o coșniță; după-ce nu mai încăpu în coșniță, îl puse într'o cadă. Când era sóre preste ții, baba îl mai scotea pre afară și atunci veniau copii și fetele din sat sē-l védă, ba după ce vėdură că nu le face nimic, începură a se juca cu el.

Ginū dupăcum vė spusei era om, avea și el inimă, care se șcie ce e pãrdalnica de dra-

goste. Intre fetele, cari se jucau cu el, era și o fétă a unui bogat din sat, fétă mică la stat dar' frumósă la făptură și se chema Mărgeluța. Ce făcu Ginū, ce nu făcu destul că se îndrăgi în féta acea, încât cu ea se juca mai mult. Dar' fetei încă-i era drag sē se jóce cu șerpele, și ședea mai mult la el, decât la părinți. — Când ajunsē Ginū anii de însurat, se rogă de tatăl sēu sē-l însóre, dar' se nu-i ia altă fétă, decât pre Mărgeluța féta lui badea Mihaiū. Acuma se pusē moșu pre gânduri cum se facă și cum se lucre, că badea Mihaiū n'o se-și dea féta după un șerpe. Ginū însē nu-i mai dede pace, până nu-l porni la pețit.

Bietul moș plecă se-i facă pre voe, dar' badea Mihaiū i-și făcu 13 cruci, și i-și scuipă în sên, că vede-ți Dvóstre cinstiți boeri de frunte cum se-și dea el așa un pup de fétă după un șerpe, când au pețit'o pre ea alți ómenī și n'au dat'o. Se mai dusē moșul mai de dóuē orī, dar' a treia óră țisē badea Mihaiū ca sē se scape: »Eu atunci mi-oi da féta după feciorul tēu, decă el i-mī va face pod de fier dela mine pân' la tine; dar' până mâne se fie gata!«

Se întórsē moșu necăjit acasă, și-i spusē lui Ginū ce a țis badea Mihaiū. Ginū însē numai cât a gândit și podul de fier sa și făcut.

Acum părinții fetei se întėleseră se-i dea féta, că póte că așa e voia lui Domnețu și apoi se nu mai aibă pre urmă necas și judecății.

Când merseră cu nunta la biserica, Ginū mergea pre lângă nuntași și tērėndu-sē ca șerpii, și înapoi ér' așa.

Eu mai am de mințit deci se nu vă apuce vr'un urît, cui îi va fi urît a asculta, se nu ajungă la Pașci a mânca.

Séra băgă Mărgeluța de sémă că Ginū i-și lapedă pielea de șerpe, o pusē la căpătâiū și era un fecior frumos îmbrăcat ca un domn. Diminēța ér' i-și luă pielea pre el, și ér' era șerpe. Așa a făcut doi anī de țile, și nevēsta lui nu spusē la nime. Toți ómeniī vedeau că el e tot șerpe și se mirau că șede Mărgeluța cu el.

După doi anī Mărgeluța a pornit în altă stare și atunci ea spusē mamei sale, că Ginū i-și lapedă séra pielea de șerpe, și e ca un domn, ér' diminēța o îmbracă de nou, și se face ér' șerpe, dar' se rogă de mumă-sa se nu spună la nime, că decă nu s'a auđit pân' acuma, nici de acum se nu se audă, și apoi nu chiar' dela ea.

Mamă-sa însă, șciți cum sunt muerile, gură de petece, — ar' fi tăcut ca pământul, decă n'ar' fi auđit. Ea se pusē pre gândurī, de ce i-a spus féta, și se socotia cum se facă se nu și mai ia gineri-so pielea de șerpe. După-ce se mai gândi puțin, se dusē la preot sē-l întrebe, ce se facă, că el ca om mai iclén (istet) o va îndrepta pre calea cea bună. Preotul ȡisē, se aducă féta ca se-i spună, că el tot nu pōte crede.

Mărgeluța veni cu mumă-sa și îi spusē preotului taina din fir în pēr.

Preotul gândind că le face bine, le sfătui, că diminēța, când dōrme Ginū, Mărgeluța sē se perie, și se-i arunce pielea în foc și decă el va miroși, atunci ea se ȡică, că a aruncat pēr din pepten în foc.

Mărgeluța ascultă de preot, și într'o diminēța, când durmia Ginū, ea se apucă sē se perie și îi aruncă pielea în foc. Ginū sēmțind miros, se trezi și de loc caută pielea la căpătâiū. Vēđind că nu e acolo, pricepu că Mărgeluța i-a aruncat pielea în foc și ȡisē: »Bată-te D.-ȡeu Mărgeluțo, și pre tine și pre cari te-au învățat se-mī arȡi pielea în foc; se dee Domneȡeu atunci se nașci, când voiū pune ȡu mâna preste tine și preste pântecelē tēu!« După acea plecă în lume.

Acum se fi vēđut plâns și necas; părinții lui Ginū blăstēmau pre Mărgeluța că a spus mamei sale, Mărgeluța blăstēma pre mamă-sa; mumă-sa blăstēma pre preot, că de după sfatul lui a rēmas féta ei de batjocură în lume. — Dar' toți ceialalți puneau vina pre Mărgeluța că de ce n'a fost cu credința cătră bărbatul ei; ea atâta a necăjit pre mamă-sa încât acēsta în scurtă vreme se dusē după fier în Ardeal (muri). ?

Trecură doi anī și Mărgeluța n'a mai născut, atâta se îngroșa-sē, încât au legat'o, cu un cerc de fier preste fōle, dar' cercul a pocnit; apoi au legat'o cu alt cerc și mai gros. Vēđind că numai nașce, ea a plecat în lume se caute pre Ginū. Și s'a dus multă lume și împērăție, Domneȡeu se vē ție, decă vē-ți asculta pân' povestea s'a găta. După multă cale Mărgeluța a ajuns la Sânta mercuri, și aci i-a eșit o cățalușă înainte.

Sânta mercuri a strigat cătră cățalușă :

»Sări cățelușa mea
De-i de vină mânc'o totă,
Êr' de nu las'o întrégă!«

Cățelușa o lăsă atunci se între în curțile Sântei mercuri, că ea sëraca n'a fost de vină, ci nesocotita de mumă-sa. Ea povesti s. mercuri tot necasul și se rogă se-i spună decă șcie unde e Ginū Costanginū? S. mercuri îi spusē că nu șcie, dar' sē se ducă la S. vineri. că pôte va șci ea. La plecare îi dete o furcă de aur, care singură torcea.

Mărgeluța plecă acum la S. vineri. Și aci eși cățelușa înainte, dar' nu-i făcu nimic. S. vineri după ce-i spusē Mărgeluța necasul, o îndreptă sē se ducă la s. Dominecă că la ea vin mai mulți ómenī și pôte ea îi va șci spune. La plecare îi dete două mere de aur.

Când ajunsē Mărgeluța la S. Dominecă, îi eși êr' o cățelușă înainte, dar' nu-i făcu nimic.

Mărgeluța află pre S. Dominecă chiar' în ușa bisericei și îi spusē tot necasul ei. S. Dominecă îi spusē, că Ginū șede într'o casă aprópe de biserică, și dela fântâna bisericei aduce apă. S. Dominecă îi dete o cloță cu puii de aur și o sfătui se stea la fântână cu darurile primite, până ce va vedea-o dómna lui Ginū.

Stând așa Mărgeluța la fântână veni slujnica lui Ginū după apă. Ea ședu mult la fântână mi-rându-sē de cercul de fier al Mărgeluții și de darurile ce le avé ea. Când ajunsē slujnica acasă, Dómna începu se o bată, că de ce a zăbovit atâta? Dar' slujnica îi đisē: »Dómna! nu mē

bate, că eu am vėđut la fântână o muiere legată preste mijloc cu un cerc de fier, și ea avé o furcă de aur, două mere de aur, și o cloță cu puii de aur!«

Dómna trimisē slujnica se aducă pre acea muiere ca se o vėdă. Când veni Mărgeluța Dómna o întrebă că vrea se le dea ei lucrurile acelea? dar' ea đisē: că-i le va da de cinste, decă o va lása se stea 3 đile cu domnul ei într'o casă. Dómna se învoi și o lăsă cu Ginū singură, dar' Ginū cum se pusē pre scaun adormi.

Mărgeluța se dusē lângă el și đisē:

»Gine, Gine Costangine
Pune mâna preste mine
Cercul se-mi pocnescă
Și fiuțul meu se nască!«

Ginū însē dormia și nu se potea pomeni, căci Dómna a dat slujnicei nesce unsóre vrăjită sē-l ungă ca sē-l adórmă. A două đi êr' a venit Ginū la Mărgeluța și êr' a adormit. Slujnica a ascultat la ușa și a auđit pre Mărgeluța đicând ca și în diua din tãiu. Acum i se făcu milă bieteī slujnice și a treia đi numai unsē pre Ginū, și nicī el numai adormi, și când se rogă Mărgeluța de el, Ginū pusē mâna preste ea și cercul pocni.

Mărgeluța se rogă de Dómna se-i dea un loc se nască, êr' Dómna îi đisē sē se sue la ocna podului și ea va ținea ciurul de din jos. Ea se sui în pod și nascu un copil și-o fėtă cu pėrul de aur carī căzură în ciur. Dómna îi îngropă în grădină, și pusē în ciur doi cățai.

În locul unde a îngropat copiii, au crescut doi brađi frumoși, cari până seara se făcură groși de nu-i putea nime cuprinde. Toți din toate părțile veniau se vedă grădina cu doi brađi. Dómnă stătu de Ginu se taie brađii se facă două paturi, și Ginu trebui se asculte.

Intr'o noapte ăisă un pat cătră celalalt: »Greu ți ție frate?« Celalalt răspunsă: »Mie nu mi-e greu frate, că e culcat tata meu.« — »Dar' ție greu ți?« »Mie mi greu că e culcată blăstămată!« Dómnă era pomenită și cum auđi de loc porunci se arđă paturile că nu-s bune. Când băgară paturile în foc, Dómnă porunci la slujnică se nu lase se scape vr'o scântae.

Uitasem se vă spun, că Mărgeluța rămăsese slujnică aci ca să-l vedă pre bărbatul ei.

Cu totă paza însă, tot scăpară două scânteii, și se făcură la Domnul în curte doi miei, cu lâna de aur. Dómnă cum îi vedu ăisă cătră Ginu se-ia taie. Ginu nu avu cum, trebui se asculte, că Dómnă acea așa era de rea, ca Neaga, care a încărunțit și pre dracul în fântână.

Dómnă mână slujnică la apă ca se spele mațele meilor, dar' îi priti se nu-i scape vr'un dărab pre apă; dar' ei îi scăpă două dăraie, din cari se făcură doi copiii: un băiat și o fetă cu pěrul de aur.

Ginu venia dela vėnat și trecu chiar' pre lângă copiii.

El se apropiă de ei și-i întrebă că a cui sunt?

Copilul îi spusă totă întempleră dela început, cum a fost tata lor cu piele de șerpe, și tot până unde vă minții eu.

Atunci Ginu cunoscă că-s copiii lui, îi luă acas, și făcu un pranz mare, la care chemă tot Dómnă de cei mari. După-ce se puseră cu toții la mėsă, ăisă Ginu că fie-care se spună câte o poveste. Dar' nimeni se nu știe așa minți ca mine, de acea spuseră povesti scurte. Când ajunsă rėndul la copiii ăisă Ginu: »Ei copiii tati, spune-ți și voi câte o poveste!« Atunci copilul spusă și la mėsă cum a spus lui Ginu.

Bietei Dómnă nu i se împărea și tot ăicea:

»Un tăciune
Și-un cărbune
Taci copile
Nu mai spune!«

Ginu însă ăicea: »Spune copilul tati, spune mai departe. Când el găta povestea, Ginu se sculă dela mėsă, și ăisă cătră Dómnă să se ducă în lume, se nu-i mai audă de nume.

După-ce plecă Dómnă, Ginu îmbrățișă pre Mărgeluța și pre copiii săi și de aci încolo trăiră fericiți, după atâtea necasuri, ce le avură mai nainte.

Eu încă am fost pre acolo se ved, se privesc, ca se am ce se vă povestesc.

Prinse-i un epure de códă
Și vă spusă povestea totă,
Cine a ascultat
Mult a învățat,
Cine a dormit
Bine s'a odichnit,
Dar' un mălaiu spart
În gura cui n'a ascultat.

Din comuna Colnic comunicată de M. Drăgan învățătore.

Serilă și Zorilă.

Căutând prin busunariu după crițari, aflai o poveste ruginită până acuma ne mințită. Fiind că ea se rogă frumos se o fac cunoscută la lume, eu iacă îi împlinesc dorința.

A fost odată în vremile bêtrâne un împărat și o împărătesă. El se numia Munia și ea Fana. Ei aveau și o slujnică țigancă, care o chema Brândușa.

Împărătesa porni în altă stare și cu ea deodată și slujnica. Când veni vremea Fana născu un copil frumos, ca un ânger. Fiind că-l născu séra, îi pusé nume Serilă. In dorî născu și Brândușa un copil, dar' se joră că e copilul lui Munia așa semănau de bine.

Țiganca îi pusé nume Zorilă.

Copii crescură mari și se jucau tot la un loc; dar' împărătesei îi era necaz, că copilul ei âmbă cu un copil de țigana. Însé se vă spun la ureche, — necasul cel mare era, că nu șcia nime care e copilul împărătesei și care e copilul țigancei.

Fana întrebă o vrăjitoare cum se facă se-i cunoscă lumea copilul. Vrăjitoarea îi spusé, că decă ajunge acasă, se bage un fier în foc, se roșescă, și când copilul vine dela vênat se-i de-a cu fierul în față.

Împărătesa se întorsé acasă, băgă fierul în foc de roși, și când copilul întră pre ușă, ea

îi pusé fierul roșu în față. Serilă atunci începu a plânge și țisé:

»Mamă decă ți-a fost rușine cu mine până acum, acum îmi e rușine mie se mai stau în lume.«

Și țicând așa se dusé la Zorilă și țisé:
»Frate! ține mărâma acésta, când vei vedé trei picături de sânge pre ea, se șci că eu sunt mort, și decă vrei se vini se mă cauți.«

După acea î-și luă trei câni și plecă în pădure. Când era cătră séra, prinsé o potârnică, făcu foc lângă un lemn și începu a-o frige. Deodată auđi din lemn: »Brr.. fόμε mi-i și sete mi-i. Dar' mai tare frig mi-i!«

Serilă se uită în lemn și văđu o babă bêtrână și uscată, cu nasul lung de trei palme. »Cobori babo te încâlzeșce« țisé Serilă. — »Ba nu, că mă mîncă câniî tei!« rêsponsé baba. Serilă ér' o strigă, dar' ea țisé: »N'a o viță din costiță și aruncă pre câni se mă cunoscă că atunci mă scobor!«

Serilă luă vița de pâr și o pusé pre câni. Baba strigă de sus: »Lanț de fier pre câni!« Câniî îndată se făcură ca morți. Acum se scoborî baba jos cu o brôscă în mână, și tot da cu ea preste potârnică.

Serilă se necăji și țisé: »Șeđi babo, nu-mi spurca potârnica.« Mîncă baba și potârnica și voinică »mîncă babă pre dracu« țisé Serilă.

Baba atunci se dusé la el, îi pusé mânilé în grumazi, el chemă câniî, dar' ei nu se poteau mișca. Baba îl mîncă pre Serilă, și ósele lui le pusé într'o scobură de lemn.

A doua zi dimineța caută Zorilă la mărămă, și vedu pre ea trei picături de sânge. El știu îndată ce-i și nu zăbovi mult, î-și luă câni și plecă se caute pre Serilă.

Zorilă după multă cale ér' ajunsă în pădurea acea unde fusesă Serilă, prinsă și el o potârnică, și făcu foc ér' sub lemnul unde a ședut Serilă și începu a frige potârnică. Dar' și el auđi din lemn ȃicând: »Brr... fόμε mi-i, și mi sete, dar' mai tare frigu-mi!«

Când se uită Zorilă în sus vedu pre baba în lemn și ȃisă: »Coborî babă, de te încâldeșce!« Baba ȃisă: »Ba nu, că mă mîncă câni tîi. Dar' n'a o viță din costiță și arunc'o pre ei se mă cunóscă!«

Zorilă luă viță, dar' nu o aruncă pre câni, ci în foc, pre urmă ȃisă: »N'a Mozoc că-ți arse-și códa în foc!« Baba strigă: »Lanț de fier pre câni!«

Și se scoborî baba jos cu brósca în mînă și începu a da cu ea preste potârnică. Zorilă ȃisă:

Șeđi babo, nu-mî spurca potârnică!« — »Mîncă babă și potârnică și voinicu« răsputse baba.

— »Mîncă baba pre dracu,« ȃisă Zorilă.

Baba voi sê-l omóre, dar' Zorilă cum strigă pre câni, o prinseră cu gurile de numai po-tea face nimic.

Zorilă îi ȃisă se-i de-a pre fratele lui, că ea la prăpădit, că decă nu, praf și pulbere o face. Baba se dusă cu câni după ea, scósă ósele

în scorbură, le pusă încheetură la încheetură, le udă cu apă vie, și Serilă înviă.

»Ei frate, că mult am dormit« ȃisă Serilă, — »Ai fi dormit până e lumea se nu te fiu scăpat eu« — răsputse Zorilă. Atunci Serilă î-și adusă aminte ce a pătîit, și când se uită înapoi și vedu smeóica de babă, ȃisă:

»Nó câni mei, praf și pulbere se o faceți!« și cât ai bate în palmi odată — nu se mai alesă nimic din babă. Acuma se născu cêrtă între frați din pricina babei că Zorilă ar' fi vrut se poruncescă el la câni lui se mînânce pre babă și nu Serilă la ai lui. Dar' sfada fără bătae e ca móra fără apă, decî începură a se și bate și bunul Domneđeu vedînd acêsta îi luă în ceriú, pre unul l'a pus lucéfêr de séra și pre celalalt lucéfêr de diminêța, și așa ei nu se mai întálnesc decăt la trei ani odată.

Vede-ți cât necas se póte face de după o babă rea.

Când vê-ți vedea lucéfêrul de séra și de diminêța, se vê aduce-ți aminte de minciuna mea. De nu va fi fost chiar' așa nu e vina mea.

Incălecai pr'un epure breaz
Cu clopot la grumaz,
Ba pr'un cui
Și nu vê mai spui.

Comunicata de Măria Drăgan (învătătoresă.)

Cuprinsul.

	Pag.
Buha, ca păpăgaiu	3.
Povestea lui Petru	12.
Feciorul cel sêrac	19.
Vulpea și lupul	28.
Popa greluș și vlădica	35.
Păcală și Tândală	40.
Păcală cu sculele sale	52.
Țiganiï tot ca ei	62.
Când a căpëtat Păcală minte	68.
Petru împërat	73.
Rësplata lui Domneșeu	82.
Fata moșului și fata babei	89.
Pipëruș Petru și Mistrița hoțul	99.
Muierea cu piciorușul de găină	108.
Ginü Costanginü	116.
Serilă și Zorilă	124.

